





ZICHY MIHÁLY RAJZA A NAGYPÉNTEKI REFORMÁTUS TÁRSASÁGNAK.

dalai után nyolczvan éves korában is friss egészséget élvezve tölti csöndes elvonultságban élete alkonyát, melyet az egész világ s első sorban nemzete hódolata aranyozott be születése mostani évfordulóján.

### AZ ÉN SZŐLŐM.

Dupont Péterről.

Szélről fedett hegyoldalon,  
Mely ott sütkezőz a napon  
Miként a gyík, vagyon a szőlőm.  
A földje és a talaja  
Tűzzel szikrázó jó kova,  
És sorban ottan áll a dűlön  
A drága, finom csemete,  
Mit Noé atyánk ültete.

Jó francziám, ha telt pohárban  
Főlesillog tűz-színű borom:  
Hál' isten, úgy elgondolom,  
Ez nem terem meg Angliában.

Szőlőm midőn virágban áll,  
Tavasszal, halvány kis leány;  
De szép menyasszony lesz a nyáron.  
A zöld fűző szorítja már,  
Mely öszre-nyilva, bontva áll;  
Szűretre jut és sajtolásra  
És télen ha elszunnyadott,  
Borom pótolja a napot.

Jó francziám, ha telt pohárban  
Főlesillog tűz-színű borom:  
Hál' isten, úgy elgondolom,  
Ez nem terem meg Angliában.

Miként féltékeny agglegény  
Ugy szeretem szőlőmet én.  
Jaj annak, a ki rája lesne!  
De a kuruzslót rettegem,  
Ki ott kovályg a fellegen;  
Még jégesőt hoz és rá esve  
Hegyembe tézsen annyi kárt,  
Mint farkas, ha akolba járt.

Jó francziám, ha telt pohárban  
Főlesillog tűz-színű borom:  
Hál' isten, úgy elgondolom,  
Ez nem terem meg Angliában.

Pinczém, hol tartom a borom,  
Egy régi tisztas zárda-rom,

Mint templomé a boltja íve,  
Jó egyenest megyek le még...  
Iszom egy újjnyit, tán elég  
Abból az óból, kettő is lesz...  
Becsíptem, a fal rám omol,  
A lépcsőt sem lelem sehol!...

Jó francziám, ha telt pohárban  
Főlesillog tűz-színű borom:  
Hál' isten, úgy elgondolom,  
Ez nem terem meg Angliában.

Isteni fa a venyige,  
A bornak anyja vesszeje,  
Tiszteljük hát ez ősanýánkat,  
A ki ötezer éve már,  
Hogy elaltasson, rendre jár.  
Tűzes bor az, mit e dajkánk ad,  
Bor az anyád is, szerelem...  
Jankám, ígyünk hát szüntelen!

Jó francziám, ha telt pohárban  
Főlesillog tűz-színű borom:  
Hál' isten, úgy elgondolom,  
Ez nem terem meg Angliában.

Francziából: Hegedűs István.

### A FELHŐPOSTÁ-BÓL\*

Részlet *Kalidásza* hindu költő „Meghadula” című nagy lírai művéből.

Lágy természet látom kuszó növényen,  
Remegő öznél szemed sugártüzét:  
Árczó báját a hold fényözönében,  
Vadpáva-farkon azt a hajfűzért;  
S ha reng tükörfolyam parányi fodra:  
Rá lphetek szemöld-játékaidra;  
De jaj! kin ennyi bíbáj összefoly —  
Magad nem lellek én sehol, sehol!

Olykor lefestelek szilaj-szerelmezt  
Vörös érez-szinnel síma szirtfalon:  
Önképem is, a mint lábád előtt esd,  
— Merengni rajtok — mellé rajzolom.  
De jaj! szemembe érted annyi köny gyűl,  
Látásom elborul a könyözöntűl!  
Irgy a végzet, azt se tűri meg,  
Hogy lelkeink így egyesüljenek!

Ha elem varázsol néha édes álom  
Szent látomásban s öntudatlanul

\* Egy száműzött tündér üzen kedvesének a hazája felé vonuló felhőtől.

Forrón ölelni én karom kitérom:  
Hajh, az csak a hig, pusztá lége nyul.  
Az erdő istenségi ezt ha látják:  
Könnyel főrésztk a fák koronáját;  
Harmat gyanánt mind drága gyöngyöt ont,  
Gyöngy terhitől reszket virág s a lomb.

A szellőt, mely havas Himálájának  
Tetőiről megindul s délre lejt,  
Kinyitja lombját és rügyét a fának,  
Egyszerre bont ezer virágkehelyt,  
Mikből csepeg a balszam drága nedve —  
Oly jól esik ölelni tört szívemre!  
Mert azt hiszem, előbb habtermeted  
Ölelte tán s felém úgy sietett.

Óh, fogyna bár a hosszu, lomha éjjel  
Rövidde, mennyi egy szempillantat!  
Sáppadna el a nap kihalt tűzével  
Legott, mihelyt a hajnal felhasadt!  
Ez most, óh, villogó szemű szerelmem!  
Egyetlen vágyam, nagy s — elérhetetlen!  
Az elválás nehéz fájdalommal  
Már-már hitem, reményem is kihal.

De nem! Ha sorsom újra áttekintem:  
Lelkem magából új erőt merít.  
Azért, dicső nő, szenvedéseidben  
Úd szét a kétség gyilkos rémeit:  
Kinek volt még jósorsa rendületlen?  
Kit üldözött balsorsa még szűnetlen?  
Forg a szerencse, mint futó kerék,  
Magásra helyzi, kit levert előbb!

Átkom lehull, ha kigyópamlagáról  
Kézives Vizsnu felemelkedik,  
Addig legjobb, ha szép szemed lezárul  
S szeliden túrsz az édes percekig,  
Midőn a sok gyönyört, melyet magányunk  
Unalmi közt elgondolunk, találnak,  
Mind átélvezzük, míg holdtölte vet  
Hús öszí éjben fényt fejünk felett.

Fogsz még te, mint előbb, nyakam ölelve  
Pihenni oldalammal boldogon;  
Elalszol majd s ébredsz egész kikelve,  
Könnyel szemed, panaszzal ajkadon.  
Én kérdelek, okát akarva tudnom,  
S te így felelsz, magad mosolyogva titkon:  
S álmomban téged láttalak, hogyan  
Enyelgél más ölelben, csintalan!

A szanszkrit eredeti után: *Fiók Karoly*.

### A CSUNYA FOGEL MAGDA.

Irta Lux Terka.

Fogel Magda húsz éves volt és az Opera bal-  
letkarában tánczolt.

Szép természetű, de máskülönbben igénytelen  
leány volt, a ki sem mosolyogni, sem előre  
törekedni nem tudott és két nagy hideg, titok-  
zatos szürke szemén kívül nem volt rajta semmi  
szép.

Tizenöt éves korában, mikor az apja, Fogel  
Mátyás meghalt, a ki harmincz esztendeig irno-  
koskodott a vasutnál — a magyar állam még  
az osztrákoktól vette át, — Magda, a ki ép  
akkor készült beiratkozni a budai tanítónő-ké-  
pezdébe, nem tanulhatott tovább az apja halála  
után. Az a húsz forint havi segély, a mit az  
anyja kapott ezután egy jómódú bécsi szappan-  
os bátyjától, alig volt elég az élelmükre is, és  
a csöndes, szótalan Fogelné kétségbeesetten  
tépelődött a leánya sorsa felett.

Egyszer, úgy a harmadik héten a gyászuk-  
ban, meglátogatta őket egy régi ismerősük,  
Gertlerné, a kinek az ura tánczmester volt a  
Ferenzvárosban, s azt a tanácsot adta:

— Be kell adni a ballehez Magdát.

A tisztas, egyszerű és szigorúan vallásos  
Fogelné szörnyűködve tiltakozott:

— A ballehez! Óh, Isten mentsen!

— Soh'se mentsen biz' a! — felelte a pergő  
nyelvű, gyöngymantlis tánczmesterné. — Nin-  
csen szebb és okosabb pálya szegény leány  
számára, mint a művészet. És Magda gyönyör-  
rűen tánczol. Az uram mindig mondta, hogy  
csodálatos plasztika van a mozdulataiban, s  
mintha a levegőben röpködne, a lába alig éri  
a földet. Hát mit akar, Fogelné asszony?  
A táncz, az nagy dolog és nem kell egyéb  
hozzá, mint két ügyes láb... S mindjárt fize-  
tést kap, a mi a földolog. Tudnak élni és öt-hat  
év múlva, akár Ellsler Fanni, vagy Montez  
Lola lehet belőle és annyi fizetése lesz, mi  
egy miniszternek. Csak elevennek és nagyon  
ügyesnek kell lenni. Meg kell tanulni moso-  
lyogni, mert azt nem tud ez a kis leány. Cso-  
dálatos teremtés, mintha mindig vadalmát tar-  
toztatna a nyelve alatt. Pedig mosolygás nélkül  
semmire sem viheti egy leány. Úgy ám, Magda  
szívem, meg kell tanulni mosolyogni!

Csak hogy Magda öt év óta van már a ballet-  
ben és még mindig nem tanult meg mosolyogni.  
Igénytelen, eltűnő kis porszem maradt abban  
a forró levegőben, a melyben élt, őt sem el nem  
hervasztotta, sem pedig nyílásra nem hevitette  
a szinpad örök nyara. A balletmestert eleinte  
meglepték a Magda szép és könnyű mozdulatai,  
de a mint ránézett szintelen, fagyos arczára,  
vállat vont és később nem törődött vele sem ő,  
sem mások.

De úgy látszott, hogy Magda nem is törek-  
szik semmire. Egy éve hatvan forintba emelték  
a fizetését és úgy látszott, hogy az anyjával  
együtt nagyon meg van elégedve a sorsával.

Volt egy nagy alkonvis utcazi szobájuk a  
Bakács-téren s mikor a színháznál nem volt  
dolga Magdának, akkor vagy az ablaknál ült s  
nézte, hogy játszanak a kis akáczfás téren a  
gyerekek, vagy pedig a szép nagy oszlopos  
templomban üldögélt s nézte a szentek képeit  
a falon és gyönyörködött abban a nagy csön-  
dességben, a mely a kora délutáni órákban úgy  
pihent az oltárok fölött, mint valami nagy ma-  
dárnak szétterített szárnyai a sziklák tetején.  
S mikor ott ült a homályos templom padjában,  
olyan mozdulatlanul húzóda meg, mint a pil-  
langó a falevélen, szinte beleolvadt feketeruhás  
finom alakjával a templom borongós leve-  
gőjébe.



ZICHY MIHÁLY 1840-BEN. — Egykorú saját rajza.

Az anyja is ilyen volt.

Árnyékszerűen mozgott a kis lakásban, surolt,  
mosott, söpört nesztelenül, este elment a szin-  
házba a leányáért s mikor haza jöttek, kávét  
ittak. Azután imádkoztak a fehérruhás-szűz  
szobra előtt, — a hol mindig égett az örök  
méces — ezek után lefeküdtek.

Színházról, pályatársakról, meg művészetről  
csak nagyon ritkán beszéltek. A színházról leg-  
feljebb akkor volt köztük szó, mikor valami új  
ballehez ruha, vagy ez-az kellett. De intriká-  
ról, keserűségről, mellözésről soha sem beszélt  
Magda.

Pedig volt a lelkén, mint a nagyon finom  
üvegedényben, egy láthatatlan kis repedés, a  
melyből addig szivárog a víz, a míg mind ki  
nem folyik.

Neki is voltak álmái, reményégei, hisz a  
legmélyebb kút oldalán is kinő a virág, — ő is  
álmodott arról az estéről, mikor egyszer az a  
sok-sok ember egyedül csak ő érte jön el a szin-  
házba, az ő művészetéért s ő is hallotta álmái-  
ban a tapsok orkános zúgását, látta a virágo-  
kat, a mit lábaihoz leraktak és látta a híres  
angol tenoristát, a szép, büszke Ward Róbertet,  
a ki eljön bocsánatot kérni tőle, a miért egy-  
szer, ezelőtt három évvel azt mondta neki, a  
mint a próbán véletlenségéből leütötte a fogas-  
ról a czilinderét: számár!

S akkor eljönne majd a büszke angol és  
mindazok, a kiknek a szemében eddig annyi  
volt, mint a tölgyfa előtt a galagonya-bokor, és  
mindenki törné magát az ismeretsége után.

Grófok, hercegek küldenék el virágjaikat, de  
ő csak a tenorista koszorújából tűzne egy szál  
fehér virágot a keblére.

És legtöbbször ezt az egy szál fehér virágot  
látta álmában Magda s a homályos téli dél-  
utánokon, a míg a templomban a sárkányöld  
Szent György képét nézegette, a szöke lovag-  
ban is az angol Lohengrint látta, a ki hatyúk-  
tól húzott esonakján ott ringatózott előtte a  
tömjenillatos levegőben.

És egyszer csak, öt év múlva, a csunya Fogel  
Magda álmai valósággá lettek...

Február elején volt, hideg ölmös eső esett és  
irgalmatlan éjszakai szél fűjt, Magda össze-  
fogózkodva az anyjával, hazafelé tartott elő-  
adás után és kissé izgatott volt.

Mikor haza értek, Magda lefeküdt a kana-  
péra, a míg anyja a kávét melegítette s mi-  
kor az anyja oda vitt neki egy csésze kávét,  
izgatottan ivott belőle s azt mondta:

— Holnap este egy orosz nagyherceg lesz  
ott az előadáson.

Fogelné nagyon nyugodtan aprított a ke-  
nyeret a kávéjába s ezt felelte:

— Sokszor volt már herceg az operában.

— De orosz még nem volt, a mióta én a bal-  
letnél vagyok, — mondta Magda egy kissé ide-  
gesen. — Azt mondják, hogy művelt ember és  
sokat ért a művészethez. Istenem, ha engem...

Itt elakadt Magda s az anyja megütözközve né-  
zett rá. A csészéjét is letette a kezéből s mert  
ép a száját törülte meg. Kissé fojtott hangon  
hallatszott a megütözközés kérdése:



A MENTŐ-CSOLNAK.

— Mit, ha téged . . . Magda?

Most Magda nézett megütődve az anyjára s elvörösödött, a mint elérte az anyja gondolatát, de azután hidegen felvetette a fejét.

— Ha a tánczomat észre venné! — mondta. Fogelné kedvetlenül rázogatta a fejét.

— Minek az?

— Igaz! — sóhajtott Magda — minek? Azt hiszem, a siker még nem boldogság . . .

Fogelné megint felvette a kávéscsészét s alázatos tekintetét vetve a szűz szobrára, mondta:

— Én csak arra kérem a kegyes szűzet, hogy férjhez mehetnél.

Magda a boltozatot nézte és keserűen sóhajtott:

— Férjhez! Ugyan kinek kell csunya és szegény leány?

— Nézd Magda — mondta Fogelné s harmadszor is letette a kávéscsészét — a Gertlerné öcsesét most nevezték ki a Fecske-utcai iskolába tanítónak; derék, komoly fiu, mit gondolsz? . . .

Magda megrázta a fejét:

— Szegény Gertlerné öcsese, ha akkor hódítja meg valaki, a mikor én fáradságot veszek erre magamnak, akkor soha sem lesz meghódítva. Sem ő, sem más. Különben is, ez haszon-talan fáradság lenne. Oh, igaz az, hogy csunya vagyok és hogy egy csomó keserűség van a lelkem mélyén.

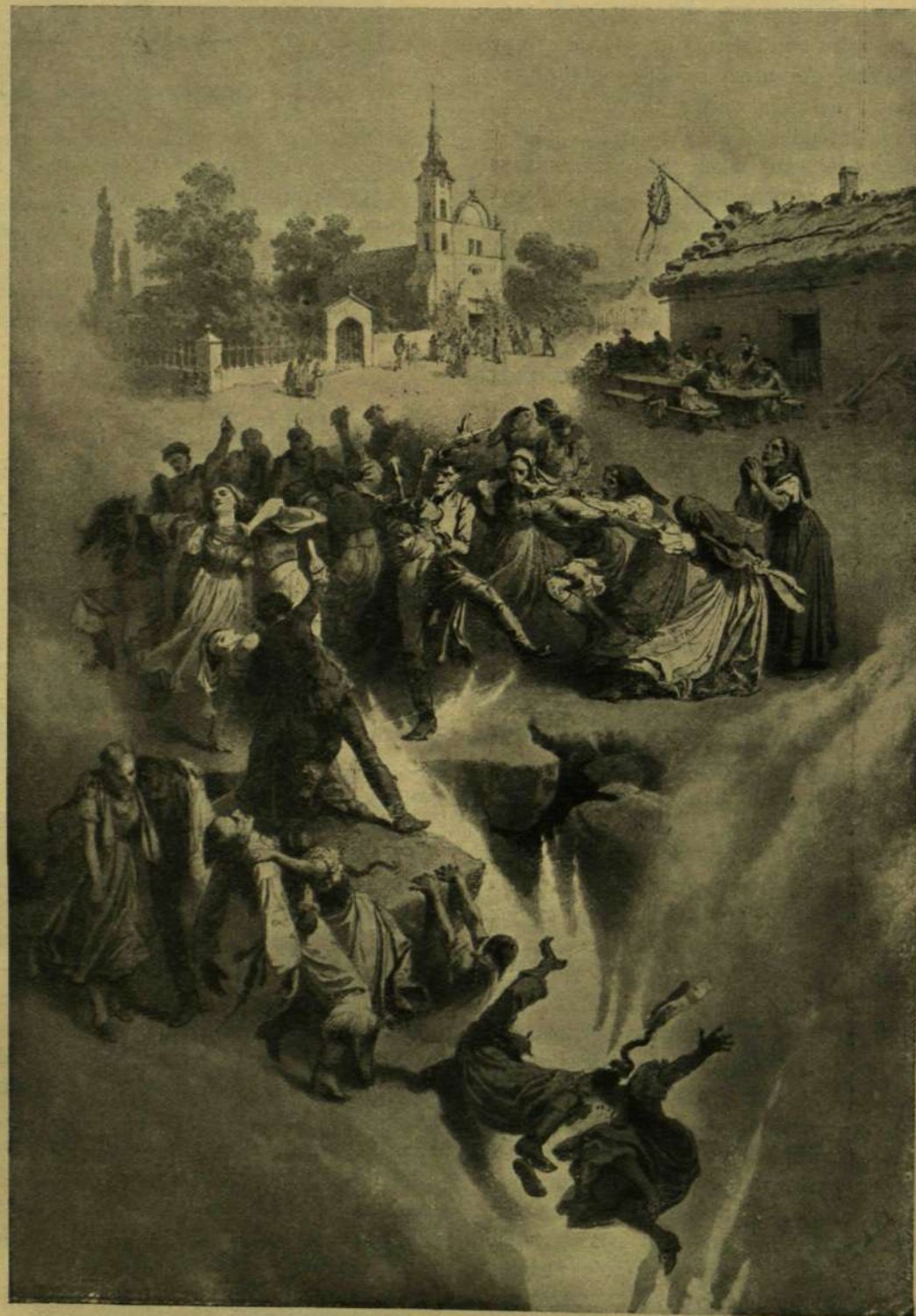
Fogelné ijedten nézett a leányára. Még ezt soha sem hallotta tőle. De akkor este nem beszéltek többet. Lefeküdtek s Magda nem sokára olyan mélyen elaludt, hogy másnap eszébe sem jutott többé az orosz nagyherceg és este nyugodtan ment fel a színházba.

Az orosz nagyherceg ott ült az udvari páholyban. Már nem volt fiatal ember, a negyven év körül lehetett, de szép szőke, széles vállu, okos szemű férfi volt.

Két magyar operából egy-egy felvonást adtak s egy fantasztikus balletet «Lótusz-virág» címen, a melyben najádok egy hajót üldöznek s a muszka herceg nagy élvezettel gukerozta a lenge és fantasztikus öltözötű najádokat.

Magda most is az utolsó sorban tánczolt, mint öt év óta mindig, de úgy esett, hogy egy figuránál az utolsó sor került előre s a nagyherceg egyszer csak meglepetten fordult egy magyar tábornokhoz, a ki mellette ült:

— Az első sorban, szélről jobbra, csodálatosan tánczol egy leány — mondta. A tábornok oda nézett.



ARANY JÁNOS «AZ ÜNNEPRONTÓK» OZIMŰ BALLADÁJÁHOZ.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

— Igen — mosolygott — szépen tánczol, de az arca csunya és olyan mozdulatlan, mintha kőből lenne kifaragva.

— Én ezt nagyon eredetinek találom a sok émelyítő mosolygás után — felelte a herceg élénken. — Abban a csunya leányban bizonyos szuverén megvetés van mindazzal szemben, a mi körülte van. Nézze csak, tábornok úr, a többiek tekintetétől szinte féltém a páholyunkat, hogy lángot vet s az a leány még egyszer sem nézett ide. Szeretném látni egyedül tánczolni ezt a leányt.

— A fenséged óhaja parancs — felelte a tábornok s pár perczele eltűnt a páholyból. Mikor visszajött, egész megörvendeztette a herceget azzal, a mit mondott.

— Az intendáns boldognak érzi magát, hogy szolgálatára lehet fenségednek, s holnap este ugyanebben a balletben az a leány tánczolja a szóló szerepet.

. . . Harmadnap a váczi-utcai kirakatok tele voltak a Fogel Magda arcképével s a «Lótusz-virág» balletet huszszor adták egymásután.

És a Magda csunyasága egyszerre érdekesebbé lett, mint a Milói Vénusz szépsége. Szabálytalan kis sápadt arczába, mosolytalan ajkába huszonnégy óra alatt sok ember lett szerelmes s a kocsiját örült lelkesedéssel fiatal emberek húzták hazáig

A büszke tenorista is elküldte a megálmódott fehér koszorút s a nagyherceg személyesen adott át neki egy nagyértékű karpereczet s megígértette vele, hogy nemsokára a pétervári operában fogja viszontlátni . . .

Azért otthon, a diadalog estéjén, most is kávéztak és Fogelné nagyon szomorúnak látszott. A kávé nem ízlett neki és sóhajtozva rakosgatta a temérdek virágot.

Magda hátra dölve a székén, hol az anyját, hol meg a virágokat nézte s mikor megpillantotta az anyja kezében az angol tenorista fehér kamélia koszorúját, a kezét keresztbe fonta a mellén s a szép nagy hideg és titokzatos szürke szeme megvetéssel villant meg.

— Dobb ki azt a koszorút! — mondta hidegen.

Fogelné most egy nefelejs-bokrétát vett föl az asztalról.

— A Gertlerné öcsese küldte! — szolt sóhajtozva.

— Azt is dobd ki! — mondta Magda megvetéssel. — Tegnap még sem az angol, sem a fecske-utcai kis tanító nem ismert . . . Dobb ki.

Magda nagyot ütött az asztalra, aztán felállt és egyet nyújtózkodott, mint az ugrásra készülő tigris. Azután megfogta az anyja vállát, mélyen belenezett a szemébe s így szolt:

— Meg fogom hódítani a világot, de ne félj, a te csunya leányodat senki sem fogja meghódítani. Pénzt, sok pénzt keresek, milliókat, csak azért, hogy megvehessem az embereket, a kik nem érdemelnek egyebet! . . .

S azután ép úgy, mint tegnap este, a mikor



AZ EMBERI TEHETETLENSÉG.

még senki sem volt, letérdelt a fehér szűz előtt, elmondta az esteli imádságát és nyugodtan, hideg fővel, de nagyon boldogtalanul feküdt le.

## A ZICHY-KIÁLLÍTÁSBÓL.

A Nemzeti Szalonnak Zichy Mihály 75-ik születésnapja alkalmából rendezett kiállításáról folytatjuk az ismertetést; ezenkívül a nagy mesternak nálunk levő egyéb festményeiről és rajzairól is.

Saját közleményeink közül való Zichynek fiatalkori arcképe. Nevezetes emberek különböző időkből eredő vonásai mindig érdeklődésre számítanak. Talán mert fejlődésünket képzeljük bennök meglátni, vagy a múlt idők korrajzi vonatkozása kelti föl az érdeklődést. A negyvenes évek legelejének viseletét mutatja Zichy ama képe, melyet önmaga rajzolt irónnal és kiszínezett vízfestékekkel. A művész még egészen ifjú, se bajusza, se szakállja, csak dús haja. Fején puha, nagy karimájú kalap, magas kürtövel. Frakk van rajta s a régi módinak megfelelő világos nadrág. A művésznek ötvennégy év múlva került szeme elé a kis festmény, melyet vejének, Thomka Jenőnek családjában őriztek meg. Ráírta apró szép írással: «Ilyen legény voltam én 1840-ben. Zichy Mihály, 1894.»

Szintén fiatalkori emlék — s ez a kiállításon is látható — a «Mentő csónak». Ezt Bécsben festette 1847-ben, mikor Waldmüller tanítványa volt. Az önállóság még nem mutatkozik benne, Waldmüller modora, felfogása és színei ismétlődnek rajta. De nagyon tanulságos egy művészi pálya kiindulása gyanánt. Tanulmányai közt a legjobb műve volt az ifjú Zichynek, s méltónak is tartották, hogy egy jutalomdíjat, melyért jelentkezett vele, megnyerjen. De az utolsó pillanatban másképen ítélték. Erre az ifjú művész megbántódva hagyta oda Bécsot, s elfogadta a kecsgetető ajánlatot, hogy egy orosz nagyhercegnő rajztanítója legyen Péterváron, a hol aztán művészi lelke önállóan és teremtő erőben fejlődött ki. A kép tehát nagy fordulatra emlékeztet. Nagyobb festmény, árvízi izgalmas jelenetet mutat. A csónak hullámzó vizen lebeg, megteleve a mennyire lehet. Látni a képen az akadémiai feladatot: minél több arckifejezés. A csónakból ezt öreg, fiatal arczok, férfiak, nők hirdetik. Egy halott vagy alélt ifjút is látunk anyja ölében. A kétségbeesés közepette öreg szerzetes tartja a keresztet, a hit és megváltás jelét. A kompozíció egészen megfelel az akkori idők érzelmes és kegyes felfogásának. A nagy csoportokat, a részletezést később is szerette Zichy, de mily sajátos eszmévelággban s mily ékesszólón!

Erkölségi dráma a «Szirén», ez a nagy kép a női csábító hatalom pusztítása, három részben. Először megfestette a középső részt, a modern



RAFAEL ÉS MODELLE.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.



A SZIRÉN ÉNEKE (III. RÉSZ).

szirént, a ki a selyem és bársony hullámai közt él s ott várja áldozatait. *Courtisane* volt a kép czíme. Mikor elkészült, a bécsi műgyesület merésznek találta az eszmét, előadását, és arra kérte a művészt, enyhítsen rajta. A *courtisane* nem társasági hölgy, és a mi körülötte történik sem társasági, és okvetetlen megborításkoznak rajta. Egy elegáns teremben ott ül egy asszony, a ki már se szép, se fiatal; nem olyan, a minőt a női báj rajzolója és festője szokott papíron és vásznon fölidézni. Ez kitanult nő, kaczer, világismerő és kegyetlen. Üdvarlók veszik körül, a kik pénzt, ékszert kínálnak neki. Itt a szerelem már kihavadt, de a szenvedélyek lobognak a saját máglyájukon. A költő nem talál meghallgatást és fájdalommal omlik össze. A háttérben látni egy férfit, a ki fellángolva rohan a nő felé és hiába igyekszik visszatartani egy másik nő, — a feleség. A csábos asszony lábainál hever egy halott elterülve, keze mellett e revolver. Ez öngyilkos. Az asszony ezzel sem törődik. Ott térdelnek mellette, a kik pénzt, aranyat, ékszert hoztak. Ez a tömördek bündij szétszórva eltakarja az öngyilkost, csak feje látszik ki alóla. A hölgy eldobta a virágbokrétaikat is a pénzzel együtt és gyönyörködik egy füzér gyöngyben és gyémántban, melyet öreg úr adott neki. Ez a nő kegyetlen. A mikor szép és ifjú volt, kifosztották ifjúságát és szépségét. De a csábítás fogásai még megmaradtak neki s hidegen boszúlja meg magát, a míg van rá ideje, s akadnak áldozatok. A bécsi műgyesület kifogásaira Zichy hirtelenében (azt mondják, két nap alatt) még két kiegészítő képet festett hozzá a regebeli szirénről, mely a vízpartján dalával és szépségével csalogatta áldozatait. Az egyik kép az a bűbajos, csalfa lény, ki az áldozatot, valami deli halászt vár a hullámokból. A másik képen az áldozat, mely ifjúságát hozta ide már holtan hever a szirén előtt, a kinek selyem és kincs nem kellett még, de vésszes csábító hatalma áldozatokat követel, akkor is, most is — mint Zichy megindítón lefestette.

Az *Autodafé* nagy színes karton, az inquisitio borzalmairól. A nagy hasábfából rakott máglya közül egy oszlop emelkedik ki, ahhoz kötözték a szerencsétleneket, a kik eretnekek. Egy család megégetésére gyújtották föl a máglyát, mely lobog, füstölög. Legfelül az oszlop-

hoz kötte az öreg spanyol, előtte mindjárt fiatal, szép lánya, a kinek nyakába akasztották egy táblára írva: «Heretici» — eretnekek. Balra az oszlopnál egy öreg asszony irtózatosszenvedések közt kapja föl lábát a növekvő lángok elől. Jobbra egy fiatal nő már elaléltan esett össze, legelől is egy női alak omlott a fahasábra, alácsüggő karokkal, lehulló hajjal. A füstből kiemelkedően a gyászfátyolos kereszt magaslik föl, de az öreg még e pillanatban is fanatikus mozdulattal távolítja el magától. A középkor vallási rajongásának megdöbbentő fölidézése a kép.

«A bor hatalma» szimbolikus kép. Ez is nagy, színes karton, s mélyen gondolt kompozícióban mutatja a bor hatalmát az emberekre. A hordó a közepén, magas körmelvényen áll, egyik oldalán az ördög ül, és körülte az iszákosság, a ledérség, korhelység, a bűn kitünön személyesítve. A francia munkás, ki feleségét üti, a nyomorúság és részegség drámáját teszi szemléltetővé. A másik oldalon már derültebb a kép. A hordó ezen a felén egy német diák szaval, kezében serleggel. Szép fiatal lány poharakat nyújt a fáradt munkásoknak. Bortól lelkesülve indul harezba egy csoport. Mankón görnyedve érkezik a nyomorék, hogy felüdjön. Az előtérben apáca borral enyhíti a sebesült szenvedését. Gazdag és szép részletek folynak egybe a bor hatalmának bizonyítására.

«Az emberi tehetetlenség» czímen (színes karton) Zichy a mulandóság és emberi törpesség drámáját adja. Az az öreg ember Faust, a bűbajos tudós, ki életében az ég és föld titkait fűrészte, sokat is megismert. De jön a halál, megérinti, s összeomlik tehetetlenül. Élete utolsó szikrája még ad annyi erőt karjának, hogy gőrcsösen fenyegetőzzék a végzet ellen, de hasztalan. A tudós is csak oly tehetetlen a halállal szemközt, mint a bolond.

«Rafaél és modellje» a művész egyik kiválóan bájos munkája. Barnás, szepia festékekkel készült a kép; ez a festés gyöngéd, puha, s olyan művésznél, mint Zichy, ki a kecses formának is annyira mestere, a finomságokat megkapó hangulatban fejezi ki. Rafaél modellje, a szép Fornarina áll mintának egy madonna-képhez. Rafaél elveti ecsetét, festékes tábláját és szenvedélyesen karolja át Fornarinát. Ép oly szép, mint Fornarina, a kis fiú, durzás arczával.

A költőket, a kiknek szabad szellemét, nemzeti tulajdonait Zichy megszereti, egész lelkéből illusztrálja. A magyar költők közül Petőfi,

Arany, Madách, Jókai, a kiket lelkesedve búvárol. Jellemző, hogy mikor Petőfi «János vitéz»-nek illusztrálására kérték föl, a hazájától már oly régen távol élő művész azt felelte, hogy ezzel a feladattal megküzdni nem bír. Oly népies eredetiségek vannak abban, hogy tősgyökeres mivoltukban nem adhatná vissza. Az oroszok legnagyobb költőit, s ezek közt Puskin is illusztrálta. Hálás is érte az orosz irodalom és művészet.

Shakspere-t is szereti. Falstaff alakját, a komikai költészet e legnagyobbját, többször is lerajzolta. A korhely, hazug, kövér öreget a vidámság más és más körülményei közt tünteti föl. Kétféleképp is is bemutatjuk. Az egyik a mámoros vén korhelyt látjuk, hatalmas és nyers vidámságában. A másikon a pajkos windsori asszonyok enyeglegnek a hiu udvarlóval, a kit oly annyira elámitának, hogy Falstaff maga is hisz hódításában.

Kisebb rajzai közül való «Kinizsi», a kemény, marczona törökverő hős, ki lovan ül, szákmányul jobb- és balkezében egy-egy törököt visz, s kardját szájában tartja. A harcok rettenthetetlen alakja. A művész egy alakulandó vidéki egyesület fölkerésére rajzolta. Az egyesület azonban nem alakult meg, az eredeti kép is elveszett. Egy fénykép másolata őrizte meg.

A budapesti *nagypénteki társaság* (elhagyott gyermekek fölnevelésére alakult egyesület) részére is rajzolt *allegorikus képet*, a közönséghez intézett fölhevítés számára. A szeretet meleg körét rajzolta le.

Zichy festményeit, rajzait, illusztrációit a magyar közönség többféle díszműből ismerheti. Arany-nak 24 balladájához készített illusztrációi a Franklin-társulatnál kaphatók, pompás kiállításban. Ezek közül közöljük az «*Ünnepnaptól*» ballada erőben, felfogásban oly drámai szerkezetű képét, melyen az ördög a pokolba tánczoltatja az ünnepnapon mulatozókat.

## EGY BUDAPESTI EMBER ÉLMÉNYEI A KHINAI HÁBORÚBAN.

(Második közlemény.)

*Paoting-fou* elé érve három napig válságos várakozásban vesztegeltünk. A jól megerősített város hatalmas 14 méter magas, nyolcz méter széles falát külön erődítmények veszik körül s 40,000 katoná védte; lakóinak száma közel két



A SZIRÉN ÉNEKE (I. RÉSZ).

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

millió lehet. Három napi alkudozás után megalka magát az óriási város — 2000 emberünknek — jól lehet itt volt annak idején a legkegyetlenebb kereszténygyilkolás, és itt állott az azóta elhamvasztott legszebb keresztény templom.

A megadás ceremóniája a képzelhető legmeggyalázóbb lett volna európai emberre. De a jó khinai katonák, a mint bevonultunk az erődökbe, példásan tisztelegtek és midőn szemben voltunk velük, szépen rakásra rakták a fegyvert és zsebbe dugott kézzel vonultak ki nagy hajlongásokkal.

Igaz, hogy nagy vérontást kerültek ki. El sem képzelhető, hogy minő romlás támadt volna, ha tíz kilométer távolságból elkezdtük volna a város lövetését melinit golyós ágyúinkkal, hiszen a városban felhalmozott ezer meg ezer mázsa puskaport heteken át kellett a mi műszaki csapatainknak a Pey-hó folyóba hányatni, hogy megsemmisítsék; ha azt golyóink felrobbantják vala, egész városrészek röpültek volna levegőbe.

Egész zászlóaljunk, fegyverestől, podgyászostól elfért itt a királyné kastélyában, melynek méretei ennek alapján megítélhetők. A kastély több különálló pavillonból állott. Az egyes lakosztályok három helyiségre vannak felosztva. A khinai lakberendezés szerint, közepén van a fogadó terem, jobbra-balra pedig a háló- és ebédlő szobák nyílnak. Most természetesen eme rendeltetésük ellenére a padlón végig feküdt a legénység, folszereléseit a falra és a khinai házi istenek és szörnyek vicsgörgő agyaraira aggatva.

Naplómban a következő események így vannak feljegyezve:

Október 24. 12 emberrel elküldtek egy különös feladat megoldására. A khinaiak olyast műveltek, mi az adott körülmények között is meglepett bennünket. Nem kisebb dolgot műveltek pedig, mint hogy ellopták az egész Paoting-fu-tól Pekingig vezető vasúti vonalat, mintegy kétszáz kilométert és ezt oly alaposan, hogy a hatalmas amerikai sineknek és váltófelszereléseknek, az összes mozgó műveknek, de még a talpfáknak is, a nyoma sem maradt meg. Mindent elhurcoztak, még pedig a hátukon. Az elloptott vasúti vonal visszaszerzése mindazáltal nem sok fejtörést okozott nekünk. Egyszerűen becsuktuk a falvak mandarinjait addig, míg az eltolvajlott felszerelések ismét vissza nem kerültek a derék khinaiak hátán. Így kellett nekik a 180 kilométer meghaladó alapítványokat szépecskén visszazcipelni s néhány hét múlva már vígan dübörögtek rajta a vonatok.

Eme működésünk különben — örmöböl avagy félelemből — azt majd a khinai történetek fogják megállapítani — a körülfekvő falvak lakosságát arra serkentette, hogy mandarinjaik vezetése alatt tömegesen hozták a szebbnél szebb csirkéket, gyümölcsöt, tüzelőfát ajándékba.

Október 27. Egy khinai falú kapitányt kinyitni vonakodván, azt néhány melinit löveggel felrobbantottuk, az előljárást pedig golyó általi halálra íteltettük; a többi falvak ezután annál szorgalmasabban hordták a szárnyasokat a legálázatosabb hajlongásokkal.

November 6. Egy kémert fogtunk, kivel khinai hadijog szerint bántunk el. Áadtuk az illetékes khinai hatóságnak, mely rövidesen fejté vette. November 7. Paoting-fu ügylátszik még sem



KINIZSI.

hódolt meg oly kishitűen, mint a hogy eleintén gondoltuk. A város három mandarinja vérszem kapva csekély számunk láttára, plakátokon hívták fel a városlakosságát lemeszárulásunkra, azt tételezve fel, hogy köztünk senki sem érti meg a nyelvüket. Ámde az európai misszionáriusok elárulták az összeesküvést; s a bűnhődés nyomában követte a kísérletet: felgyújtottuk a város legszebb Budha-templomát; egy részét a falnak levegőbe röpítettük, mindezt a három mandarin szeme láttára, kiket végül a nemzetközi bizottság jelenlétében lenyakazott a khinai hóhér.

November 10. Harez Sze-Tsuán-nál. Az expedíció első csatájában vettünk részt. Parancs jött két század bevárására, melyhez csatlakozva indultunk a boxer-párti Sze-Tsuán város ellen. Sze-Tsuánt magas falak veszik körül, hatalmas kapukkal. Három oldalról támadtunk; az ágyúk 10 kilométerrel kezdtek a tüzelést, mialatt mi két kilométerre megközelítettük a falakat, honnan pokoli tüzelés fogadott; két sor khinai katona folyton lövöldözött, míg mögöttük vagy tíz sor töltötte a puskákat. Ámde az irányításban hibáztak; csak a mi tartalékunkat érték el a fejük fölött repülő golyók. Ezt ezredesünk látva, rohamot parancsolt, még pedig előbb tüzérésünknek jelezve azt, mely meg is értette a parancsot. A khinai falak általában két sor téglafal közé hordott földtöltésből állanak; ágyúink központositott tüzelése — elég volt oda 2—3 melinit golyó — porrá zúzta a téglafalat két helyen, mire a föld leomlott és kényelmes feljártó képezett. Oda toltunk valamennyien s egy percz alatt a városban voltunk, a hol a holtak tömegén keresztül gázolva, ismét alkalmunk nyílt a khinai hidegvért megbámulnunk. A testüktől elszakított végtagok és emberi testrészek között nyugodtan szantogattott egy khinai kertész, sok helyen pedig a keresdők be sem csukták boltjukat s nyugodtan méregették ki áruikat.

A kit fölfegyverezve találtunk, nyomban lelőttük; a nőket nem bántottuk, de a keleti fanatizmus annál rémesebb munkát végezett köztük. Szemünk láttára ugráltak csoportosan a kutakba; képtelenek voltunk őket észre téríteni.

Borzadva követtük a visszakozás kürtzavát. A város négy sarkát felgyújtottuk és esedesen távoztunk.

## EGYVELEG.

\* Abisziniában a dohányzást bűnnek tekintik. A dohányzást megtiltó törvényt 1642-ben hozták és eleinte csak a templomokban dohányzó papok ellen alkalmazták, de jelenleg oly szigorúan veszik, hogy a dohányzástól még az idegeneknek is tartózkodni kell.

\* Laube városában (Porosz Sziléziában) az iszákos lakosok nyomtatott névsora minden kocsmában ki van függesztve. Az illetők bort, sört vagy szesz-



AUTODAFÉ.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.



A BOR HATALMA.

itált nem kaphatnak; a rendelet ellen vétő kereszteseket vagy ezek alkalmazottjait szigorúan megbüntetik.

\* A dán országgyűlés tagjai a királyság bármely városában ingyen gőzfürdőre tarthatnak igényt. A különös szabadalom eredetét eddigéig még nem sikerült kideríteni.

\* A portugál királyné és nővérei, a párisi grófné leányai, mind szenvedélyes athléták. Usznak, lovagolnak, cselbalóznak, gyalogolnak és csónakáznak. Úgy a portugál királyné, mint nővérei, Lujza hercegnő és az aostai hercegnő, nemcsak mint szép, hanem mint igen erős nők ismeretesek, kik a szabadban töltik idejük nagy részét.

\* A szibériai vasút hídjainak összes hossza negyvennyolcz kilométer. A leghosszabb híd Krasnojarszknál van a Jenisei folyón keresztül; hossza 800 méter.

\* Hetvennyolcezer fát számoltak össze közelebb Páris város területén. Minden utcában, melynek szélessége 18 méternél nagyobb, rendes fasor van és ha az utca legalább 35 méter széles, kettős fasor. Ha 40 méternél szélesebb valamely utca, a fasoron kívül még virággyákat is helyeznek el benne.

\* A kenguru-tenyésztés újabb, különösen Ausztráliában meglehetősen felvirágzott, mert szépen jövedelmez. A kenguru bőre is értékes, de különösen az inából igen finom fonalat lehet készíteni, melyet főleg orvosok használnak sebek bevarrására.

\* Öreg fák. A kaliforniai faóriásokról sokszor állították, hogy ötezer évesek vagy még régebbiek. Egy nabraskai egyetemi tanár nagy túlnásnak nyilvánította ezt. Közelebb a lehető legnagyobb gondal megszámlálta egyik 1853-ban kivágott óriási fa gyűrűit, melynek átmérője hét és fél méter volt, úgy

hogyan feletét tánczteremnek használták; 1147 gyűrűt olvasott meg rajtuk. Ez a fa tehát csak ennyi éves volt. A tudós tanár állítása szerint alig hihető, hogy kétezer évnél idősebb fa egyáltalában legyen.

\* Fehérré lett néger. Chicagóban él egy Ashbury Lukács nevű hordár, ki teljesen fekete néger volt, de egyszer, midőn villámcsapás érintette, egészen átalakult. Kezdetben karján mutatkozott egy kis fehér folt, azután testének más részein s ezek folytonosan nőttek. Legtovább maradt meg arczán három fekete folt, de most már ezek is teljesen eltűntek s a hordár egészen fehér emberré lett. Hasonló esetek igen ritkák, bár az albinizmust, mint bizonyos tünetnyit, a négerek között csaknem mindenütt megtalálták.

\* Velence volt az első olasz város, a hol (1440-ben) rendes népszámlálást tartottak. 1574-ben érte el a város lakossága legnagyobb számát.



A WINDSORI VIG NŐK.



FALSTAFF.

ZICHY MIHÁLY MŰVEIBŐL.

## TIBÁD ANTAL.

1843—1902.

Érzékeny veszteség érte közéletünket Tibád Antal halálával, ki folyó hó elsején végezte be hasznos munkában eltelt életét. Pályáján mindenkor derekasan megállotta helyét, mint hivatalnok és politikus egyaránt. Nem mindennapi tehetséggel volt megáldva, a mely különösen a közigazgatás terén érvényesült. A közigazgatási bíróság fontos intézményének megalkotása az ő nevéhez is fűződik, ő dolgozta ki az erre vonatkozó törvényjavaslatot. Mint képviselő tekintélyes tagja volt a Háznak s szavait mindig közérdeklődés fogadta. Keresetlen, egyenes modorú ember volt, de a kik közelebről ismerték, igaz szeretettel vették körül.

Tibád Antal 1843-ban Udvarhelymegyében, Kadicsfalván született régi lófő-székely családból, vagyoson szüléktől.

Középiskolai tanulmányai végeztével atyja a budapesti egyetemre küldte. Még a kiegészítés előtt szép sikerrel végzte el a jogot s haza kerülén, segédnek állt be Udvarhelyen egy ügyvédi irodába, melyet csakhamar keresetté tudott tenni.

Az alkotmányos időszak beálltával közhivatali pályára lépett s 1867-ben megyei alügyészsé, majd meg főjegyzővé választották, midőn pedig Ugron Lázárt, Gábor atyját a megyéből az országgyűlésre 1870-ben képviselőnek választották, megüresült helyére közfelkialtással az akkor még csak 27 éves Tibád Antal választották meg kerületi alkirálybíróknak, s két évre rá, a bírósági karban történt országos szervezés idejében, törvényszéki bírónak nevezték ki; de a nagy munkaerő s kitűnő tehetségű fiatal ember már akkor a Deák-pártnak jelöltje levén az alkirálybírói állásra, a kinevezést nem fogadta el. Még ugyanabban az évben nagy szótöbbséggel megválasztották az alkirálybírói állásra, mely a megye első tisztviselője, a mostani alispán állásának felel meg.

Ez időre esett a községi és megyei közigazgatás újjászervezéséről hozott új törvények életbe léptetése, a szolgálati szabályzat kidolgozása s keresztülvitele a törvényhatóságoknál. Udvarhelymegyében e földadat megoldása a fiatal királybíró vállaira nehezült. Erélyes és tapintatos eljárásának ez fényesen sikerült, annyira, hogy a nagy átalakulás Udvarhelymegyében minden osztályharc és érdeklődés nélkül mehetett végbe.

Csakhamar népszerű lett az egész megyében s midőn 1875-ben a választások ideje elérkezett, a székelyek nagy lelkesültséggel választották meg képviselőjükkül. Ettől fogva több eziluson át tagja volt a képviselőháznak; mindig a székelyudvarhelyi kerületet képviselte. 1881-től 1889-ig jegyzője volt a Háznak s előadója a közigazgatási bizottságnak. Ebben a minőségben számos törvényjavaslat megokolása az ő műve volt. Résztvett 1880-ban a közigazgatási anketben, mint előadó s ő dolgozta ki a közigazgatási bíróságról szóló törvényjavaslatot. Tisza Kálmán kormányelnöksége idején, 1889-ben Teleki Géza gróf belügyministersége alatt államtitkárrá nevezték ki. Teleki Géza gróffal együtt elhagyta állását, de továbbra is megmaradt képviselőnek. Az egyházpolitikai törvényjavaslatok szőnyegre kerülésével meg hasonlott a szabadelvű párttal, a melyből 1894 január 10-ikén kilépett. Előbb heves ellenzéki magatartást fejtett ki, majd a nemzeti párthoz csatlakozott s mint ilyen 1896-ban megint bekerült a Házbba. Néhány évvel ezelőtt visszavonult a politikától s azóta mint közigazgatási bíró működött.

Életének utolsó éveiben már nagyon visszavonultan élt. A Császárfürdőben élt magánosan, mert családja nem volt, csak barátai, ismerősei látogatták meg olykor. A múlt hó végén szélütés érte, minek következtében pár napi kínos szenvedés után elhunyt.

Halála általános részvételt keltett, különösen a Székelyföldön. A budapesti Kerepesi-úti temetőben a sír már meg is volt számára ásva, midőn a székelyek, a kik küldöttségben jelentek meg, hazavitték a holttestet magukkal, hogy otthon, szülőtte földjében helyezték örök nyugalomra.

A koporsó február 3-ikán érkezett meg Székelyudvarhelyre, hol ravatalra tették, majd a négy kilométernyire fekvő Kadicsfalvára kísérték az ezrekre menő résztvevő, hogy megadja az elhunytaknak a végső tisztességet.

Tibád Antal a székely nép a maga halottjának tekintette, s gyűjtést is indítottak, hogy méltó siremléket állítsanak neki.

## FIÓK KÁROLY,

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÚJ TAGJA.

A Kisfaludy-Társaság rövid néhány esztendő alatt immár a harmadik műfordítót iktatja tagjainak sorába. A legutóbbi választásnak az is érdekességét kölcsönöz, hogy olyan íróra esett, a kit munkáinak nem annyira bősége, mint értékessége ajánl. Fiók Károly, a megválasztott műfordító nem irt sokat, de mindenesetre sokat dolgozott, hogy valódi műfordítóvá lehessen.

1857-ben született, Nagy-Károlyban és mint debreczeni akadémiás deák Lugossy Józseftől tanulta a persa és különösen a szanszkrit nyelvet. Majd később segédtanár lett Debreczenben; ott volt két esztendeig, majd két évet a berlini egyetemen, Londonban a British Múzeumban, az East-India-House-ban, s Münchenben töltött, szanszkrit philológiát tanulva, míg végre a budapesti ref. gimnázium meghívására ismét hazajött, hogy újra katedrát vállaljon. S azóta itt van, tanítva és tanulva, igazi tudóssá képezve magát, egész seregét a nyelvnek sajtóval. Több tudományos értekezést irt, melyek közül különösen fölemlítendők «Az árják és ugorok érintkezéseiről» szóló (1894), már eredeti eszméivel is meglepetést keltett a «Müller Miksa és a Rigvéda». Újabban India irodalomtörténetén dolgozik.

Már ifjan, 24 éves korában lefordította a «Sah-Námé» egyik legragyogóbb epizódját, a «Szohrab»-ot az eredeti szövegből s dicséretet nyert vele a Kisfaludy-Társaságnál, melynek kiadásában későbbi művei is napvilágot láttak: «Nala és Damajanti», a «Mahá-Bhárata»-nak remek idyllje, és Kalidásza hindu költőnek egyik

dramája, az ind dráma legszebb darabja, a «Sakuntala», mindkettő azzal a színes, az eredeti hangulatát visszatükröző fordítással, mely Fiókot legjelesebb műfordítóink közé emeli. Aztán következnek a többiek: a «Szávitrí» idyllje, «Dasavátha halála» a Rámájánából a «Felhőposta» jeles fordítása. Nem sok ez, de valamennyi az eredeti szövegekből, erőteljes nyelven, szép költői formában, művészettel fordítva és azzal biztatva, hogy a ki ennyi sikerrel járta meg azt a nehéz, töretlen utat, a jövőben még tovább fog rajta haladni. A Kisfaludy-Társaságot is bizonyára ez a remény vezérelte a mostani választásban.

H. C.

## TÉL AZ ALFÖLDÖN.

A sik alföldek természeti szépsége kevésbé változatos, mint a hegyes-völgyes tájakon. Különösen télen, midőn mindent egyformán fehérre fest a hó. Óriási fehér lepel az egész roppant síkság, melyből csak a házak, tanyák fedelei, a fák törzsei barnállanak ki s alig látunk más élő, mint a csapatostól szállongó fekete varjakat, meg egy-egy megriasztott nyulat. Mert az ember bizony, ha csak épen nem kénytelen, otthon, a meleg kemence mellett heveri most ki a nyár fáradalmait.

Különösen a falvakon, pusztákon honol ilyenkor csend és nyugalom. Még a máskor oly lármás kutyák is boglya alá, vagy ilyes helyre húzódnak, csak unalomból ugatnak egy-egy sort, vagy akkor vonítanak, ha talán farkas, róka csatangol a tájékon.

De azért mégis szép az Alföld tele, — t. i. az igazi, — tele költészettel; csak épen meg kell érteni. S a mezők fehér leple, az ezüstszin zúzmarával bevont kopár faágak csak úgy hatnak az érző kedélyre, mint a vadrigós táj, avagy zöld lombokkal ékes erdő.

A városokban, lakottabb helyeken természetesen mozgalmasabb az élet. Erről vett fel Kiss Ferenc három érdekes képet. Az egyik Debreczen piacát mutatja be téli időben, hol



TIBÁD ANTAL.

jól felöltözött civis-polgárok alakjait látjuk, meg egyrészt szekeret, melyek a heti piacra holmi aprósággal beállítottak. A másik: részlet a híres «nagyerdő»-ből. Csendes ez most nagyon, a fák zúzos ágain nem röpködnek vidám énekes madarak, az ágakat még csak a szél sem rezenti meg, de alattuk mégis élet van: a szegény emberek rőzsét gyűjtik, hogy haza vigyék fűteni, a mint ezt már őseik is századok óta cselekedték. Mert a debreczeni «nagyerdő»-ből minden szegény lakos ingyen vihet haza száraz rőzsét. A harmadik képen egy gazdembert látunk, a mint a tanyájára lovagol. Ha kedve volna hozzá, eldallolhatná, hogy «Befújta az utat a hó» — de nyilván nem dalol most, mert épen szemközt vágja a szél a havat. Hanem azért csak mégy, csak mégy, mert hiába, meg kell odánn nézni a jószágot, meg a takarmányt: kifutja-e tavaszig? Messziről azt gondolnák, hogy kard van az oldalán, pedig csak a fokos nyele látszik, a melyet régi szokás szerint a nyeregkapába akasztott, hogy ha rossz ember, vagy farkas mutatkoznék, legyen neki mivel megfelelni.

Nincs már sem betyár, sem farkas, baj nélkül kikerhet, a hideget meg majd kiveri belőle a tanyai boglya-kemence kellemes melege.

## KIRÁLYI DOKTOROK.

Királyunk néhány év óta maga jegyzi el egy-egy drága gyűrűvel a tudományokat azokat a válogatott ifjakat, a kik legfelső tanulmányaik befejeztével szorgalmukkal és tehetségükkel hivatottságuknak kitűnő jelét adják. Nem minden évben szokott lenni ilyen «sub auspiciis regis»-avatás, mert nem is mindig akad ily kitüntetés érdemes ifjú, a ki középiskolai és egyetemi tanulmányait mind kitüntetéssel végezte.

Most január végén két, alig 22 éves ifjú volt a tudománygyetemeken a nap hőse: a jogi szakon ifjabb *Chorin Ferencz* nyerte el ily kitüntetéssel a doktori címet; a bölcsészeti karon pedig a természet- és mennyiségtan szakból első ízben osztott ily királyi kegy *Zemplén Győző*-nek lett osztályrésze. A felavatáson mind a kettő, az addigi szokás ellenére, nem íráshól olvasta doktori értekezését, hanem szabad előadásban mutatta be készültét. *Chorin* atyjától, *Chorin Ferencz* volt országyűlési képviselőtől, kinek érdemeit szintén hangsúlyozta a felavatást elrendelő királyi leirat, örökölte előadási tehetségét s jogászai elmejével bírálta az új magyar polgári törvénykönyv tervezetét a büntetőjoghoz való viszonyában. Diszmagyarban jelent meg az ünnepélyen. A tanári pályára készülő *Zemplén*, *Eötvös Loránd* bárónak, az egyetem fizika-tanárának tanítványa és asszisztense, most szolgálja önkéntesi évét: egyszerű vartűzér-egyenruhájával kimagaslott környezetéből s a diszes közönséghez fordulva könnyed modorban ismertette egy saját felfedezését (a légmennyek természetéről), melyről már német és angol tudósok is elismeréssel szóltak.

Az ünnepélyes felavatáson, mint már múlt számunkban említettük, előkelő nagy közönség volt jelen.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

**Szávay Gyula: Újabb versek. Juczikától a lobogóig; Győr 1902. Pannonia-nyomda.** Ez alatt a kissé furesza cím alatt egy sereg kisebb-nagyobb, változatos hangú és tárgyú költemény adott ki Szávay Gyula, ki mint hírlapíró és költő jó nevet szerzett magának eddigi működésével. Dalos kedvű, fúrge tollú költő nyilatkozik meg ezekben a versekben, a kiből könnyen fakaszt dal minden benyomás. Erős szenvedélyek nem igen bántják szívét, inkább a röpké hangulatok költője, melyeket könnyed dal-formában, közvetlen hangon szólaltat meg.

Dalai közt, melyeknek nagyobb részét megzenésítették s hangjegyeket is ott találhatók a kötetben, sok csinos és kedves akad. Más természetű költeményei közt is vannak számottevő, érdekes darabok, — ezekben azonban túlságosan keresi az ötletességét. Verselési könnyedségét sokszor a kifejezésekben való pongyolásra csábítja s nem egy fordulatban a költő helyett a hírlapíró felüle-



FIÓK KÁROLY.

tes élcelődése szólal meg. Így van az például a milői *Venus*-ról írt versében, nem különben az imár oly unottá vált stereotíp «nagyáság asszony»-hoz írt versekben. Az efféle a hírlapok aktuális verses krónikáinak hangja, nem a költészeté. Sokkal többet érnek azok a versei, a melyekben valami benső érzés nyer egyszerű hangon kifejezést, mint pl. az az egy-két vers, melyek a szerző amerikai utazásának emlékei. A kötet egy külön ciklusa Erzsébet királyné emlékének van szentelve; a költő az őszinte lelkesedés hangján, de fogatkozás alakító tehetséggel éneklí a nemzet nagy halottjának dicsőségét. — E versköteteten kívül Szávay Gyula még egy kötetre való verses alkalmi szindarobot is adott ki, melyeknek különösen dikiója figyelemre méltó nemzetséggel, melyet kellő önmérséklet szabályoz. Legjobb köztük az «A munka» című, mely igen alkalmas darab iparosok ünnepei számára. A két csinos kiállítású kötet ára egyenként három korona. Mutatványi közülük a versekből a következők:

### A szív.

Az eszedet, ha akarod,  
A kinek tetszik, eladod,  
Vagy bár akárhová tesszed:  
Mindegy — azt mondják legelőbb rá,  
Hogy hova tetted az eszed.

A két karod, ha akarod,  
Serény munkára zavarod,  
Kenyérré váltod erejét,  
Vagy hogyha tetszik, összefonahad,  
Megteteted, mert a tiéd.

De a szíved a tied-e?  
Hova te küldöd, siet-e?  
A haragodra vajj mit ad?  
S tudod-e esti terveid közt,  
Hogy mit hoz hajnal-álma rád?

Jön egy akárci idegen,  
Színét se látod sohasem,  
S viszi a szíved, meg se kérd,  
Hurezolja, gyötéri, át nem adva  
A magiát a tiedért.

Tudom, nekem is van szívem,  
Az is szakasztott csak ilyen.  
Elyvész az is minduntalan,  
És sírva-ríva, összetörve  
Tér vissza a haszontalan!

**A Budapesti Szemle** februári kötete a következő közleményeket tartalmazza:

«Húsz év Horvátország történetéből». *Irta H. O. Tudva van, hogy e betűk dr. Horváth Odón miniszteri fogalmazót jelentik, a ki a fiúmei kormányzó mellett van alkalmazva. Az 1883-iki eseményektől kezdve ismerteti Horvátország legújabb történetét, mikor a magyar címerek kitűzése miatt forradalmi mozgalmak indultak meg, s a rend helyreállítására előbb katonai királyi biztost kellett küldeni, aztán gróf Khuen-Héderváry Károly győri főispánt neveztek ki horvát bannak. A dolgozat, melyből ezúttal az első rész jelent meg, az események adataival bizonyítja, mennyit tett és fáradozott a bán a magyar állam érdekében. *Németh József* folytatja és befejezi «Az agrár kérdések és mozgalmak» ismertetését, egész terjedelmében föltárva az egyre fontosabbá váló gazdasági politikai mozgalmak eredetét és mostani állását. *Barabás Miklós emlékirataiból* a második közlemény olvasható, közli *Kézdi Kovács László*. A nagy kort ért festőművész vonzó bensőséggel, érdekes korrajzi vonásokkal mondja el ebben a részben bécsi tanulását és bukaresti időzését. (Mellékletként a «Világkrónika» bő kivonatban ismerteti *Barabás* a visszamelekezését.) *Heinrich Gusztáv* irodalomtörténeti tanulmányt írt «Ördög Róbert»-ről s kimutatja, hogy *Scribe*-nek *Meyer-**

beer ismeretes operájához írt szövege tökéletesen kifogástalja az Ördög Róbertől szóló mondatát. A szép-irodalmi közlemények közt folytatását kapjuk *Schreiner* Olivia angol elbeszélésének «Halket Péter közkatona esete»; ifj. *Korányi Frigyes*től pedig egy jól induló eredeti regény: «Serény Gábor» első részét. *Költéményt* írt *Lévay József* («Hid remény»), *Szász Károly* pedig *Lecky Edw. W.* egyik költeményét («Ha kétség, ...») fordította le angolból. A könyvismertető «Értesítő» rovat az elhunyt dr. *Farkas Jenő* orvos munkáival, a *Gombos F. Albin* szerkesztésében megjelenő «Középkori krónikások»-ban közre adott «A longobardok története» című könyvvel, *Farkas Imre* és *Herzeg Jenő* verses kötetivel foglalkozik. Egy közlemény a *Petőfi-Társaság* huszonöt éves fennállásáról kiadott jelentést bírálja. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 24, fél évre 12 korona.

**A magyar nyelvújítás szótára.** *Irta Scily Kálmán*. Mint valamennyi nyelv, azonképen a magyar is folytonosan újhodik, külső behatások alatt, de magától is. Még pedig a nép nyelve ép úgy, mint az irodalmi nyelv. Nálunk a «nyelvújítás» a 18-dik század utolsó és a 19-dik első két negyedében rohamos volt, miközben sok gyöngy mellett sok szemét is termelt; nagyon sok ma már általában gyökeret vert és használt szavunk főképen ezen időkből ered. Ezen szavaknak adja most *krónikáját* szótári alakban a tudós szerző, a roppant tömegből a halva szülötteleket vagy rövidlettelűket kihagyva s csakis a maig megmaradtak, vagy valami tekintetben nevezetesebbek történetével foglalkozva. Ez utóbbiakat aztán szótárba szedve egyenként ismerteti: kitől ered, hol használták először, stb. Sok érdekes dolgot tudunk meg e könyvből, többek közt pl. hogy a főveg, minta, nemtő, vezeklék egyszerű sajtóhibának köszönhetik letezésüket; sőt a komoly könyvben még mulatságos dolgokra is akadunk, pl. 1844-ben a «primás» szó helyett ezeket ajánlották: papnag, lelkelér, fődörész, elsény, honvédszentör, paperczeg és hasonlók. A rendkívüli szorgalommal összeállított 403 oldalra terjedő nagy munkát *Hornyánszky Viktor* adja ki; bolti ára nyolcz korona.

**Vizenjárók és kétkézi munkások.** *Irta Tömörkény István*. A szerző nemcsak jól ismeri a Szegedvidéki népeletet, hanem leírni is tehetséggel tudja azt; némely darabja egész kis festmény számba megy, elevenen, a való színeivel varázsol szemünk elé egy-egy népies jelenetet. Mostani könyvében 31 sikerült rajzot ad hajósokról, munkásokról, mezői emberekről, mind nagy szeretettel és közvetlenséggel. Kár, hogy embereit tájzólásban beszélte. Az ilyesminek tudományos érdekű néprajzi közleményekben van helye, de szépirodalmi dolgozatokban legfeljebb csak kivételesen; minduntalan, szinte erőltetett használata könnyen élmélygössé teszi, nevezetesen a más vidéki olvasó előtt, a ki némely szót, vagy kifejezést meg sem ért. A könyvet a «Szegedi Napló» szerkesztő-sége adta ki, ára 2 korona 40 fillér.

**Belső emberek.** *Regény, írta Gyöngyösi László*. A régebbi egyházi és diákleltől olvasunk mulatságos történeteket a könyvben, melynek alakjai közül különösen megkapja érdeklődésünket az öreg *Kalás* tiszteletes és fia. A kötet, melynek ára egy korona, *Singer* és *Wolfner* bizományában jelent meg.

**Híres szerelmek.** A Franklin-Társulat kiadásában érdekes munka jelent meg ezen a címen, mely a történelemben is szerepet játszott férfiak és nők szerelmét rajzolja megkapóan a legújabb bűvárlatok alapján. A könyvben huszonegy híres szerelmespár történetét olvassuk, melyek nagy érdeklődést keltettek a «Vasárnapi Ujság» Regénytárában is, hol először megjelentek. *Habsburg Ferdinánd* és *Welser Filippine*, *II. Henrik* és *Poitiers Diana*, *IV. Henrik* és *D'Estree Gabriella*, *Nagy Frigyes* és *Campanini Barbara*, *Stuart Mária*, *I. Napoleon*, stb. szerelmek leírását tartalmazza e kötet. A művet 57, jobbára egykorú pompás kivitelű arczkép és egyéb illusztráció díszíti. A 328 oldalra terjedő szép kiállítású kötet ára hat korona.

**Sebestyén Károly: A cinikusok.** *Filozófiai* irodalmunknak nem csekély gyarapodása e munka, mely a cinikusok kevésbé ismert és sokszor félreismert tanításait ismerteti az iskola kezdetétől fogva egész a modern gondolkodásra tett hatásáig. Érdekes fejezete ez az ó-kori bölcsészeti történetnek; s a szerző, ki mint munkája előszavában meg-

írja, élete céljálál az emberi gondolkodás e legérdekesebb és leggazdagabb időszakának kutatását tűzte ki, mindezt beható kutatás alapján, érdekes előadásban tárgyalja. Egyes fejtegetéseihez, mint pl. a cinikusoknak a zsidó esszenizmussal s ennek révén a kereszténységgel való rokonsághoz hozatala, bizonyára szó fér, de ez nem von le a szerző érdeméből. Munkája tanulságos, gondolatébresztő s világos stílusánál fogva a nagy közönség számára is élvezhető. A «Filozófiai írók tára» című vállalatban, a Franklin-Társulatnál jelent meg; ára három korona.

**Ó-kori lexikon.** Szerkeszti *dr. Petz Vilmos*, ki adja a Franklin-Társulat. E vállalatnak most 16-ik füzetét jelent meg, mely *Jamustól—Juli*-ig terjed. Az érdekes tartalmú füzetet 25 ábra éleníti. Ara egy füzetnek 1 korona; elő is lehet rá fizetni egész évre 10 koronával.

**Három orosz elbeszélés.** Három terjedelmes, egész kötetet betöltő elbeszélését fordította le *Gorkij* Maximinnak *Ambrozovics* Dezső. Mind a három elbeszélés, vagyis inkább kép hatalmas erővel, éles, szinte ríktó színekkel festi az emberi lélek súlyos és küzdelmét a nyomorral, melytől semmiki sem bír szabadulni. *Ambrozovics* Dezső az eredeti oroszból kitűnően ültette át nyelvünkbe. A kötet *Singer* és *Wolfner* kiadásában jelent meg; ára 2 korona 40 fillér.

**Templomi gondolatok.** *Irta Dicsőfi József*, debreczeni ev. ref. lelkész. Huszonkét különböző alkalomra szóló, szépen megírt egyházi beszéd foglalattik a terjedelmes könyvben, mely Debreczenben *Csáthy Ferencz* bizományában jelent meg, a hol négy koronáért megrendelhető.

**A zsidóság szervezete az európai államokban.** *Irta Venetianer Lajos*. A zsidó történeti irodalom mindaddig kevés figyelmet fordított az izraelita közönségi beleélet vázolására s alig foglalkozott egyébbel, mint a külső viszonyok rajzolásával, holott épen annak a közönségi szervezetnek ismerete volna legnagyobb érdekű, mely meg bírta övni a zsidóságot a szerethullástól. Ezen eddig meglehetősen homályos kérdés világosságát vet *Venetianer* munkája, mely hosszadalmas kutatások eredménye. A Franklin-Társulat nyomdáját dicsőítő szép kiállítású, 575 oldalra terjedő munkát az izr. magyar irodalmi társulat adta ki.

**Előfizetések.** *Zempléni Árpád*, a tehetséges költő második kiadásban bocsátja közre «*Didó*» című verses regényét, mely, mikor alig egy év előtt először megjelent, általános tetszést keltett. A dombovművek után készült illusztrációkkal ékesített könyv előfizetési ára, egy korona, a szerző címére (Budapest, IV., Bástya-utca 11.) küldendő. — *Bán Aladár*, ki mint költő és a finn költészet hívatott fordítója tette nevet ismertté, egy kötetre való fordítást ad ki a «*Kameteletar*»-ból, szépségekben gazdag finn népköltési gyűjteményből. A fordításokat a *Kisfaludy-Társaság* bírálata sikerülteknek találta. A 10—11 éves kötet ára füztve 1 korona 60 fillér, díszkötésben 3 korona.

**A Zichy-kiállítás.** A Nemzeti Szalonban február 2-ikán nyílt meg a *Zichy Mihály* műveiből rendezett kiállítás, melyet a mester 75-dik születése napja alkalmából rendeztek. Megjelent a művész családja, neje, három leánya, kik itthon élnek. *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter nyitotta meg a kiállítást a művészek, írók és nagyközönség jelenlétében. A miniszter, kit a Szalon nevében *Andrássy Gyula* gróf elnök üdvözölt, *Ernst* Lajos igazgató és



Ifj. Chorin Ferencz.



Zemplén Győző.

DOKTORRÁ AVATOTTAK KIRÁLYI KITÜNTETÉS MELLETT.

kovics lányok»-ban teszi első kísérletét a színpadon. *Csillag Teréz* a komoly, mélyebb kedélyhangulatú, érett *Gyurkovics* leányok egyikét adja; *Csillag Klárának* a zárdából kikerülő, félig serdült tizenhat éves leány csapongó, vig szerepe jut. *Csillag Teréz* érdemeinek gazdag művészi pályája megszokott és méltó elismerését aratja ezúttal is. Klára leánya a buzditás tapsait élvezi vele együtt. Az egyik oldalon a művészet, a mely a természetnek szolgálatában úgy tud számolni önfékezés és beosztás révén az erejével, mintha nem is volna benne számítás; a másik oldalon még csak annak az érzésnek a nyugtalanító tudata, hogy a lélekben lakik valami, a mi érvényesülésre tör. Közégtelenül érdekes így egymás mellett az úttudatossággal szemben a kezdet tapogatózása. *Csillag Klára* nem hozott írott bizonyítványt a színpadra. Színésziskola nélkül tette első kísérletét s az neki annyit bizonyított, hogy az ő lelki nyugtalansága nem alap nélkül való. Igazi színészévről mozgott a többi színész között. A szerep is talált a korához. Egy fiatal, vig, pajkos, eszes, gonoszkodó leány kerül haza a zárdából. Neki azt úgyzólván játszani se kellett. Az első kísérlet zavarából eredő túlélnétség, a járás-kelésben a testtartás hajlékonyságának s a beszédben a hangbeosztásnak némi észrevehető hiányait úgyzólván teljesen fódózte szerepének az ő egyéniségével egyező jellege. Ezeket a fogyatkozásokat különben is elsimítja majd a gyakorlat; a lényeg az, hogy természetes, az életnek megfelelő hangokat hozzon a színpadra. Azt pedig hoz. A hajlam, a kedv, a képesség megvan benne. Most a tanuláson és önképzésen fordul meg nála a kérdés. A darabnak az első kísérlet bája adta meg az érdekességet; de az előadásnak egészen is egybevágó képe volt. Hegedűs, a *Vigszínház*nak ez az értékes művésze törőlmetszett hű alakítást adott egy ezredesről, a kiből később szólna meg a sziv, s a ki azon a nyomon alaptalan sanda gyanumul nézi a felesége környezetét, de egészséges humor révén könnyen győzül ki a bajból. Mellette *Góth* vált ki élénk, élettéljes játékaival. Ő azoknak a szövevényeknek ügyes és gyakorlott intézője, a melyek nyomán férjhez jutnak a *Gyurkovics* lányok.

## KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

**A Magyar Tud. Akadémia** február 3-ikán *Heinrich* Gusztáv elnöklése mellett tartott ülést. *Gyulai Pál* osztálytitkár bemutatta *Szász Károly*, az első osztály volt elnökének köszönő levelét, melyben osztályelnökségéről való lemondása alkalmából hozza intézett és az osztály összes tagjai által, így *József főherceg* által is aláírt búcsúzó-levelét meleg szavakkal köszöni meg.

Ezután a felolvadások következtek. Első volt *Katona Lajos* levelező tag székfoglalója «*Temesvári Pelbárt* példái» címen. *Temesvári Pelbárt* ferenczrendű minorita barát, *Mátyás* és *II. Ulászló* korában élt, híres népszónok, tudós, sőt több adat szerint jeles költő is volt. *Katona Lajos* székfoglalója azokat az erkölcsi irányú elbeszéléseket magyarázza, a melyeket *Pelbárt* prédikációiba szőtt. Ez elbeszélések sorában, melyek meghaladják a négyeszetet, *Pelbárt* sok világszerte ismert mesét, mondát, komoly és tréfás, de mindig jellemző, nem ritkán valóban költői becsű apróságot hordott össze ó- és középkori forrásokból, olykor a szóbeli hagyományból is. Minthogy forrásait többnyire pontosan idézi, ezzel a korabeli és a régebbi irodalomban való nagy jártasságáról tesz tanúságot. Azok a példák, a melyek *Pelbárt* prédikációiban ránk maradtak, kincsesbányái az összehasonlító irodalomtörténetnek. *Pelbárt*nak a külföldön is nagy híre volt, latin



Keszler Albert amateur fővitéle. («Egy budapesti ember élményei a kínai háborúban» című közleményhez.)



EGY FRANCZIA TISZT TEMETÉSE TIEN-CZINBEN.

prédikációit ismerték és olvasták s munkáinak vizsgálása különösen abból a szempontból hálás, hogy elbeszéléseiben nem ritkán az eredeti vonásokban bővelkedő legrégibb formát találjuk. Katona szerint az „Igazság és hamisságról” szóló példája, amelyet Gyulai Pál is földolgozott, abban az alakban a legrégibb, a melyben Pelbart tartotta fenn. A széköfoglalót az Akadémikusok élénken megélték. Ezután Hegedüs István mutatta be „Bartolomeus Fontinus és Mátyás király” című tanulmányát kivonatban. Az olasz tudós Fontinus egy darabig öre volt Mátyás király budai könyvtárának. A tudós életének két korszakában lépett Magyarországgal összekötésbe. Először még ifjú korában azon ismeretség alapján, melyet Janus Pannoniusal kötött, Mátyás udvarába óhajtott menni, de a Vitéz-féle összeesküvés meghiúsította e tervét. Másodízben tizenöt év múlva, midőn Fontinus sok hányatás, zaklatás és üldöztetés után tényleg Budára jött. Teljesen megbízható levelek alapján kiderült, hogy Fontinus budai tartózkodása 1488 februárjától 1489 szeptemberig terjed. Hegedüs felolvasta Fontinusnak Corvin Jánoshoz írott verseit is a saját fordításában.

A Kisfaludy-Társaság február 9-ikén délelőtt tartja ünnepélyes évi közgyűlését az Akadémia dísztermében. Ezt február 4-ikén előzetes közgyűlés előzte meg Beöthy Zsolt elnöklésével. A költségvetést helybehagyta, intézkedett a kitűzött pályázatokról és az ünnepi közgyűlés tárgyait megállapította.

A pályázatok eredménye nem örömdetes. Csak egy jutalmat adnak ki. A Lukács Krisztina pályadíjára (a képirás mai irányai) két pályamű érkezett. Az egyik naiv, a másik rozsa. A díj kiadását a bírálók egyik sem javasolja s e javaslatot a közgyűlés is elfogadta. Lukács Krisztina másik jutalmára (kisebb költői beszély) 24 költemény érkezett be. A bírálók, (Gyulai Pál, Riedl Frigyes és Jánossy Gusztáv), bár egy-két költemény sok szépséggel díszeszk, a pályadíj kiadását nem javasolják. Így döntött a közgyűlés is. A Bulyovszky Lilla-féle (szavalsra alkalmas elbeszélő költemény) pályázatra 82 pályamű érkezett. Ezek közül a bírálók (Lévay József, Hegedüs István és Kozma Andor) egyhangúlag kiemelik a „Rútaeska” című költeményt, mely költői szépségeivel felül emelkedik társain, a díjra mindenképp érdemes. Dicséretet nyertek: a „Koldus Isten” és az „Almok világa” című költemények. A közgyűlés a bíráló bizottság javaslatát elfogadta. (A nyertes költemény jellegű levelét az ünnepi ülésen bontják föl. Hír szerint a szerző Balla Miklós, kit legutóbb tagságra jelölték a Petőfi-Társaság-ban.) Végül megállapították a február 9-iki közgyűlés programját, mely a következő: 1. Elnöki megnyitó, Beöthy Zsoltól. 2. Titkári jelentés, Vargha Gyulától. 3. „Shakspere és Katona,” tanulmány Alexander Bernáttól. 4. „A versek ellen,” „Rosz időben,” „Híres Komárom” (költemények) Szabolcska Mihálytól. 5. A kétszer lengyel (elbeszélés) Mikszáth Kálmántól. 6. „Rútaeska,” a Bulyovszky-féle kitüntetett költemény.

A tagválasztó gyűlés február 5-ikén ment végbe Beöthy Zsolt elnöklésével. Csak egy tagsági helyet kellett betölteni, s erre két érdemes író ajánlottak, Fiók Károly jeles műfordító és Gárdonyi Gézá, kinek „A bor” című színműve a Nemzeti Színház egyik legvonzóbb darabja. A beadott 25 szavazatból Fiók Károlyra 13, Gárdonyi Gézára 12 szavazat esett és így egy szóközséggel Fiók Károly a Kisfaludy-Társaság új tagja.

A történelmi társulat e hó 6-ikán tartott havi ülésén dr. Karácson Imre felolvasott magyar fordításban Evlia Cselebi, a XVII. századbeli török történetíró művének a Magyar Tud. Akadémia támogatásával Konstantinápolyban most megjelent VI-ik kötetéből egy részletet, mely a török seregnek 1661-ben Erdélyben való átvonulását tárgyalja. Evlia Cselebi a Kemény János fejedelem elmozdítása végett indított háborúban mint tábori muzeum vett részt, de nem tagadja, hogy a rablásokban szép haszonnal osztozkodott. Leírásai nagyon érdekesek, mert ismerteti az erdélyi várakat, városokat, falvakat, továbbá a hunyadmegyei Vaskaput, melynek építését Nagy Sándornak tulajdonítja. Cselebi a Maros völgyén betört tatar sereggel Arad, Bihar-megyét is és Szatmármege egy részét járta be.

A földtani társulat február 5-ikén közgyűlést tartott Böck János elnöklése alatt, ki megnyitotta beszédében a társulat múlt évi működéséről szóló, s ünnepelte, hogy ez a közgyűlés az ötvenedik.

Pály Mór másodikikára olvasta föl az évi jelentést. A múlt évben 11,689 korona bevétel és 8403 korona kiadása volt a társulatnak; vagyona 41,326 korona. A jelentések tudomásul vétele után dr. Koch Antal ismertette a társulat ötven éves történetét. A magyarhoni földtani társulat alapításának eszméje dr. Zipszer András beszerczébenai tanártól eredt, a ki 1847 augusztus 11-ikén a magyar



RÉSZLETEK A CONCORDIA-GÖZMALOMBÓL AZ ÉGÉS UTÁN.

Albertini János amateur fényképe.

orvosok és természetvizsgálóknak id. Esterházy Pal herceg elnöklése alatt Sopronban tartott harmadik nagygyűlésén tett indítványával vetette el a termékeny magot. Maga az elnök herceg volt az első alálró 400 pengő forinttal. A társulat azonban a bekövetkezett viharos évek miatt csak 1850 július 6-ikán alakulhatott meg. Első elnöke Kubinyi Ágoston, a Nemzeti Múzeum igazgatója volt, későbbi elnökei: Kubinyi Ferencz, Reitz Frigyes, Szabó József és Böck János. Eleinte sokat küzdött a társulat és csak 1870 óta, a mikor a m. kir. földtani intézettel szorosabb viszonyba lépett, kezdett fölvirágozni. A társulat összes kiadványai ötven év alatt 942<sup>1/2</sup> nyomtatott ívet tesznek 160 rajzmelléklettel.

A Nemzeti Kaszinó Széchenyi-lakomája. Február 2-ikán tartotta a kaszinó az évi közgyűléseivel összekötött Széchenyi-lakomát, melyen ezúttal Széchenyi serlegével dr. Vécsey Tamás, az egyetem tudós tanára és jelenlegi rectora mondta a hagyományos ünnepi szónoklatot.

A lakomát megelőzte a múlt heti közgyűlés folytatása, melyen kihirdették, hogy igazgatókká Beöthy Ákos, gróf Szapáry Gyula és gróf Zselénzky Róbert választották. A lakomán nagy számmal jelentek meg. Ott voltak Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry b., Hegedüs, Lukács, Wlassics, Darányi és Pósz miniszterek, Lobkovitz Rezső herceg hadtestparancsnok, Csáky Albin gróf főrendiházi, Apponyi Albert gróf képviselőházi elnök, dr. Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke, stb. Dr. Vécsey Tamás lelkes beszédben ünnepelte Széchenyi emlékét. „A nemzet érdeke azt kívánja, — így szól, — hogy Széchenyi kultuszában nőjön fel nemcsak a Nemzeti Kaszinó ifjúsága, hanem az egész hazai ifju nemzedék. Széchenyi műveiből állítsa össze a tanügyi irodalom a hazafiság katedrját, melyben megfelelő olvasmányt találjon az ifjúság. Ha Széchenyi lesz az egyik olvasott auctor, — lesz egyike a nemzet tanítóinak, praceptor Hungariae, jóslom, hogy az előnyére lesz a nemzetnek. Az

ifjúság fokozatosan sok szépet, jót, igazat, hasznosat és hazafisat fog tanulni Széchenyi irataiból és alkotásainak szelleméből és ma nagyobb szükségünk van erre, mint valaha, mert a kozmopolitizmusnak és a kivándorlásra kész ubi bene ibi patria irányának áprófétái szaporodnak s már-már ablakaink alatt hömpölyögnek a nemzeti szín és szózat nélküli internacionális körmenetek s fel-felbukkannak egyes nihilista fanatikuskok. Széchenyi hazafias eszméi lelkesítsek és fűzék össze az egész nemzetet láthatatlan, de széttephetetlen kötelékkel.

## MI UJSÁG?

A király Budapesten. Ő Felsége a király február 5-ikén reggeli hatodfél órakor két heti tartózkodásra Budapestre érkezett nagy udvari kísérettel. A király Márkus József főpolgármestertől azt kérdezte: „Van-e sok munkanélküli Budapesten?” A főpolgármester azt válaszolta, nem olyan sok, mint híresztelik; ezeken is segíteni igyekszik a kormány, a főváros és a társadalom. „Ezt örömmel hallom”, válaszolt a felség s hintajába ülve, a budai királyi lakba hajtatott. Délután Széll Kálmán miniszterelnököt fogadta. Az első általános kihallgatás hétfőn lesz, a második csütörtökön. A király e hó 19-ikéig marad Budapesten. Két napot Gödöllőn tölt, s vadászni fog.

A király a kereskedelmi bálon. Négy év előtt a király jelen volt a mentő-egyesület bálján. E hó 6-án pedig meglátogatta a kereskedelmi bált, melynek jövedelmét a kereskedelmi alkalmazottak és más kereskedelmi testületi jótékony célokra szánták. Ő Felségét még Bécsben küldöttség hívta meg a bálra, a Felség megígérte, hogy meglátogatja s a bál ezéjaira ezer koronát adományozott. A farsang legfényesebb bálja volt ez a multság. Máskor is mindig fényes szokott lenni. Soha semmi bálon annyi selymet, bársonyt, ékszt és ragyogó gyémántot nem lehet látni. Most aig fért el a közönsége a Vigadó nagy helyiségeiben. Összesen 6500 jegyet adtak el, többet már nem lehetett kiadni.

Az összes helyiségeket, a léposházat, a folyosókat, a termeket nagy díszszel látták el. A királynak a földszinti folyosón rendeztek helyet, a honnan a multságot szemlélhette. A bálanyáknak is szépen díszített emelvényt állítottak. A főváros összes társadalma képviselve volt, állami, polgári és katonai méltóságokkal. Az elősarnokban várta a királyt a sok bálanya. Ezek közt Széll Kálmánné védnök, Hegedüs Sándorné díszelnök, gróf Apponyi Albertné, a képviselőház elnökének neje, gróf Apponyi Lajosné, a magyarországi udvarnagy neje, gróf Andrássy Gézané, gróf Pallavicini Edéné, Basch Béláné, madarasi Beck Nándorné, háromi Biró Arminné, domonyi Brüll Miksáné, stb. Ott voltak a miniszterek is, politikai előkelőségek, a kereskedővilág ismert férfiai. Tizedfél órakor érkezett a király, kit a földszinti elősarnokban Széll Kálmán miniszterelnök, Lánzy Leó, megyeri Krausz Lajos és maróti Fürst László bálelnökök fogadtak. A királyt a városi hajduk (kezökben karos gyertyatartókkal) és palás ifjak kísérték föl. Ő Felsége Széll Kálmánné karján vezette a terebe, a hol dörgő éljenzés üdvözölte. A király számára épített emelvényén Széll miniszterelnök bemutatja a királynak a bálanyákat. Márkus József megköszönte a királynak, hogy a bált meglátogatta. Azután a király Hegedüs Sándornéval, Luczenbacher Pálnéval, háromi Biró Arminnéval, János Ferencznével és Elek Pálnéval beszélgetett. Ő Felsége ezután a bál-rendező nagykereskedők és nagyiparosok közül elsőnek Kunz Ferenczet szólította meg. A király hosszasan beszélgetett a körülte levő urakkal, fölívta Széll miniszterelnököt, adna lelt a tánc megkezdésére. Radics Béla zenekara eszárdást kezdett. A király, mialatt a táncot nézte, folytatta környezetében a beszélgetést. Esterházy Mihályné grófnéval Erzsébet főhercegnőről beszélgetett a király. „Igen, mondá, eddig Veldeben voltak, most pedig Triestből elutaztak Egyiptomba. Ó nagyon boldog.” A felség egy órát töltött a bálon. Tízórása előtt még Széchenyi Imréné grófnéval, Falk Miksával és Esterházy Mihály herceggel beszélgetett a király, s azután a néphimnusz hangjainál, a közönség éljenzése közben tizenegyedfél órakor elhagyta a termet. Széll Kálmán és a bál elnökei kísérték le Ő Felségét a kocsijáig. Mintán Ő Felsége eltávozott, a nagy tereben és a mellékteremben szétoszlott a társaság s tovább folyt a multság.

A farsang. A farsangnak immár vége. A rövid farsang szinte megfelelő volt a nyomott hangulatnak, mely nem kereste a multságot. A fővárosi bálakat többnyire áttették a Vigadó nagytereméből a Royal fogadó mérsékeltbb nagyságú termébe.

Általában a farsang a kisebb bálokban, az egyesületi zártkörű multságokban, a bizalmas házi összejövetelekben keresett kárpótlást. Az öltözetek és ékszerek nagy luxusa már évek óta nagyon nyomja a nyilvános táncvígalmakat és visszatart sok családot.

A fővárosi farsang egyik legszebb multsága február elsején a jurista-bál volt a Vigadóban. Több év óta a bírák, ügyvédek rendeznek jurista bált. Ez ideinek Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke volt a díszelnöke, s a bált Szilágyi Dezső szobrá javára rendezték. A nagy államférfi tisztelői számosan megjelentek. A bálanyák voltak: Lukács Lászlóné, Hegedüs Sándorné, Hadik-Barkóczy Endréné grófné, Wekerle Sándorné, Dániel Gáborné, Hugonnay Béláné grófné, Pongráz Sándorné, Lukács Antalné, Koszka Antalné, Joannovits Istvánné, Spett Ferenczné és Nyárády Jánosné. A tereben fölállították Szilágyi Dezső bronz mellszobrát; a táncrend is egy órmen az ő mellképét tüntette föl. A tánc hajnalig tartott.

\* Vörös álarczszobál ezímen újdonszerű s nálunk még szokatlan vonzó hatásokkal rendezett álarczszobál folyt le a múlt hétfőn éjjel az Operaházban.

A külföldi nagy városokban s Bécsben is már régóta honosak az ún. egyszínű bálók, melyeken egy kiválasztott színnek túlnyomó alkalmazása a multságának sajátos vonzó érdekességet kölcsönöz s fővárosunkban az „Erzsébet szanatórium” javára rendezett álarczszobál volt az első ilyen vonzóerővel rendezett nagyszabású nyilvános multság. Az Opera-



HETIVÁSÁROSOK DEBRECZENBEN.

palotájában. Az ebédre az egész végrehajtó-bizottság, valamint a zsűri magyar tagjai is hivatalosak.

Kornfeld Zsigmond ünneplése. A budapesti tőzsde tagjai február 3-ikán küldöttséggel üdvözölték Kornfeld Zsigmondot a tőzsde elnökét abból az alkalomból, hogy főrendiházi taggá neveztek ki. A küldöttség nevében Császár Jenő tőzsdetanácsos köszöntötte és átadta neki a tőzsde tagjainak ajándékát: egy díszes emlékkönyvet, melyet a tőzsdének több száz tagja aláírt. Kornfeld Zsigmond válaszában hangzott, hogy ez az üdvözlés mélyen meghatotta s köszönetet mondott a róla való megemlékezésért. A magyar kereskedelem, ugymond, hármas alapon nyugszik: a hazaszerelelen, a munkán és a becsületességen. Ezeknek szenteltük életünk és ezekre kell tanítani gyermekeinket is.

A huszonöt év előtti törökbarát-mozgalom emlékünnepe. Huszonöt év előtt február 4-ikén a magyar egyetemi ifjúság hatvan tagú bizottsága érkezett Konstantinápolyba, hogy díszkardot adjon át Abdul Kerim hasának, a ki legyőzte a szerbeket. Nem sokára kitört az orosz-török háború is, a mikor a török-magyar barátság jelenségei ismétlődtek, s a magyar ifjúság Konstantinápolyi látogatását visszaadta Budapesten a szofták küldöttsége. A mozgalom eredménye az lett, hogy Abdul-Hamid szultán visszajutandókozta a Konstantinápolyban



RÖZSE-SZEDŐK A DEBRECZENI NAGYERDŐBEN.

ház akkora közönséget még nem látott falai között, mint ez alkalommal a nézőtérből és színpadból egyetlen óriási teremmel alakított bálteremben. S mindenütt az igazat, fejedelmi vörös szín volt az uralkodó, az elektromos lámpáktól kezdve a piros selyemdominós hölgyek cipellőjéig. Az urak egy része is rikkó vörös frakkban jelent meg, vagy legalább vörös nyakkendővel. Éjfélutánig vidáman nyüzsgött a több ezernyi tömeg, a páholyokból pedig előkelő közönség, köztük számos arisztokrata család, gyönyörködött a szingardag, mozgalmas látványban. A rendezőség feje a népszerű, tevékeny Szapáry Pál gróf meg lehet elégedve az elért sikerrel s a mi a fő, a bál szép jövedelmelet hajtott a tudóbetegek részére alapított „Erzsébet szanatórium” javára.

A Fészek, a festők, művészek, írók, színészek társas köre február 18-án kertész-utcai saját helyiségében fehér bált rendez, a melyen a hölgyek kivétel nélkül fehér szatín dominóban, fehér szegfű virágdíszszel jelenhetnek meg. Az urak öltözéke frakk, fehér nyakkendő.

Erzsébet királyné emlékszóbra. Az Erzsébet királyné emlékszóbrának pályázatában résztvevő minták és tervezetek tanulmányozását már megkezdtek a magyar szakértők. A külföldi bírálók a jövő héten érkeznek meg és a zsűri február 8-ikán tartja alakuló ülését. E hó tizedike körül megtörténik a döntés, a mely után a pályaműveket közzemlére állítják. Széll Kálmán kormányelnök, mint a szobor országos bizottságának elnöke, a külföldi tagok tiszteletére e hó 8-ikán ebédet ad budavári



BEFUJTA AZ UTAT A HÓ.

TÉLI KÉPEK AZ ALFÖLDRŐL. — Kiss Ferenc fényképe.

örzött Korvinákat. A konstantinápolyi látogatás huszonöt éves emlékét az ott jártak e hó 4-ikén megülték a «Fiume» kávéházban, a hol 1877-ben is rendezték a mozzalmat. A találkozó jelenleg negyvenhárom, tizenegyet kimentettek elmaradásukat, tizen pedig meghaltak. A küldöttség tagjainak nagy része tekintélyes állást foglalt el az életben. A vizontlátás szíves és bensős volt. Szűcs Gyula, a hatvanas bizottság volt elnöke, üdvözölte a megjelenteket, s megemlékezett a halottakról. Elhatározták, hogy a huszonöt éves forduló alkalmából üdvözlők Abdul-Hamid szultánt, Szavasz basát, a konstantinápolyi fogadattás intézőjét és Széchenyi Ödön gróf basát. A hatvanas bizottság tíz esztendő múlva ismét ugyanazon a helyen találkozik. Ezután a Hungária-szállóban barátságos lakomához ültek.

Bem tábornok emléke Brassóban. Kócs Ferenc, brassói nyugalmazott tanfelügyelő, ki a brassói magyarság egyik vezetője, kinyomozta, hogy Bem tábornok 1849 márciusában fényes győzelmei után Brassóban az u. n. Búza-soron volt szállva, abba a házba, mely most az evangélikus egyház tulajdona. Kócs most azzal a kérelmekkel fordult a brassói belvárosi ág. hitv. ev. egyház tanácsához, engedné meg, hogy a ház homlokzatára emléktáblát tegyenek ily felirattal: «Ebben a házban volt szállva Bem tábornok 1847 márczius 24-én.» Az egyháztanács melegen fogadta a kérelmet és megengedte az emléktábla beállítását.

Madách szobra Balassa-Gyarmaton. Madách Imrének, az «Ember tragédiája» költőjének szobrát állítják Balassa-Gyarmaton. Nógrádmegye főispánja, Török Zoltán áll a mozzalom élén. Eddig 10,000 korona gyűlt össze. Legközelebb országos gyűjtést indítanak.

Hugo Viktor és a párisi magyarok. Február 26-ikán századik évfordulóra lesz Hugo Viktor születésének. A francia nemzet irodalmi ünnepehez hozzájárulnak a Párisban élő magyar írók és művészek is. Borostyan Nándor, elnöklése mellett tartott gyűlésekön elhatározták, hogy felirattal ellátott pompás koszorúval vonulnak majd a halhatatlan költő szobra elé. A határozatot tudatták Paul Maurice agg költővel, a ki legbizalmasabb barátja volt Hugo Viktornak s a kinek a Hugo Viktor-ünnep rendezésében nagy része van. Paul Maurice elmondta, hogy Hugo Viktor mennyire szerette a magyarokat, a kik közül gróf Teleki Sándorhoz és Reményi Edéhez mély barátság fűzte. Hugo Victor 1883-ban résztvett a magyar írók és művészek tiszteletére Párisban rendezett lakomán is.

\* Több felől hozzánk érkezett tudakozódásokra fölemlítjük, hogy a «Vasárnapi Ujság» előfizetői a «Politikai Ujdonságok»-at mellék-lapjával, a «Világkrónika»-val együtt negyed-évre 2 korona, felévre 4 korona előfizetési árnak kiadóhivatalunkhoz (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.) való utólagos beküldésével még mindig megrendelhetik. A «Világkrónika» képes heti közlőny a napi események részletes magyarozatára szolgáló cikkekben kívül állandóan közöl nagyobb elbeszéléseket és regényeket is, így jelenleg Verne Gyula legújabb regényét közli.

Az ősz hajzat eredeti színének visszanyerése céljából nagyon ajánlatos a «Stella» hajvizet használni, melynek rendkívül előnye, hogy nem mint festék hat, de a haj eredeti színét állítja vissza. E szer készítője Zoltán Béla, budapesti gyógyszerész, ő es. és kir. fensége József főherczeg udvari szállítója.

«IBIS» című formentesítő hirdetés olvasóink figyelmébe ajánljuk. Főraktár: Szimon István gyógyszerkereskedésben, Váci-körút 12.

HALÁLOZÁSOK.

Gyóry Elek, a budapesti ügyvédi kamara elnöke, a gyomai kerület függetlenségi párti képviselője meghalt e hó 7-ikén szívhudás következtében. A 61 éves férfi halála gyász fővárosi ügyvédi karnak, melynek oly nagyra becsült tagja volt; a függetlenségi pártnak, melynek soraiban elvi szilárdsággal küzdött; az evangélikus egyháznak, melynek intézésében a bizalom kitünő részt juttatott neki; gyógyszerész halálát az igazságügyi miniszterium törvényszerkesztő osztálya, melynek munkáiban Pauler miniszter óta mindig részt vett; a jogtudományi irodalom, melyet munkáival gazdagított; az első hazai takarékpénztár egyesület, mely ügyei intézésében előkelő helyet adott neki, és a jó, a jellemes emberek nagy száma, a kik tisztelték munkásságának tisztaságát.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Jekel- és margitfalvi JERELFALUSSY SÁNDOR, es. és kir. kamarás, magyar kir. posta- és távíró-főigazgató 58 éves korában, Sopronban, s a város-családi családi sírboltba temették el. Elhunytát özvegye, szül. Bezerédj Ilona, fia Pál, testvérbátyja Jekelfalussy altábornagy és kiterjedt rokonság gyászolja. — Poda ENDRE, pélebbanos, Sopron város közgyűléás egyik tevékeny embere, ki a politikai mozzalmakban is részt vett, Sopronban. — Dobos László, a szalkszentmártoni ref. egyház lelkipásztora és a solti egyházmegye tanácsbírája, életének 67-ik évében, Szalkszentmártonban. — KUTASI FERENCZ a mezőkomáromi ref. egyház lelkipásztora 79-ik évében Táczon. — Lovonics ALBERT, Csanádmegye nyug. árvászéki elnöke Makón 57 éves korában. — MÜLLNER MÁTYÁS, nyug. ev. liceumi igazgató 84 éves korában Sopronban. — ASZTALOS SÁNDOR, csovvási ref. lelkész, 46 éves, Csovvasón. — Telekesi TONÓK IMRE, Csanádmegyei tisztifőgyűzés, a makói takarékpénztár elnöke, volt 48-as honvéd, 71-ik évében Makón. — Szathmári ÉRSEK ELEK ügyvéd, Tordamegye volt törvényszéki főgyűzés, nyug. kir. közjegyző 87-ik évében Tordán. — Fogarasi KERTÉSZ JÓZSEF szárszégyeni kir. járásbíró 45 éves korában Kolozsváron. — Dr. MIKA KÁROLY állami főreáliskolai tanár életének 46-ik évében Sopronban. — CSIPKAY JÁNOS ügyvéd, Zólyommegyei törvénhatósági bizottságának tagja 79 évében Breznóbányán. — KLAUBER JÁNOS, életének 71-ik, tanítói működésének 50-ik évében Kecskeméten. — KÖRÖTH György gyógyszerész Privigyén 50 éves korában. — SPOS PÁL, 48-as honvéd őrmester 73 éves korában Kassán. — KÉGL László járásbírósi hivatalnok, 57 éves, Székesfehérváron. — PONGRÁCZ ADOLF, torna-tanár 62 éves, Nagy-Kanisán. — KUTSCHENBACH ROBERT lovag, ismert sportíró és istálló tulajdonos, a ki az utóbbi időben Lédéder Sándor lovag és a szárszabereki istálló ügyeit intézte s maga is futtatott Mr. Newmarket állnóven; Fiumében. — HAAS JAKAB, az ismert Haas és Deutsch milliomas vállalkozó cég egyik tagja, 66 éves korában, Budapesten. A cég másik tagját Deutchot 1895-ben egy elkeseredett ember lelötte. Azóta az egykor nagyhatalmú céget sok válság érte és Haas Jakabot már évek óta a válság lebonyolítása vette igénybe. — SZABÓ JÓZSEF, pestmegyei pomázi szolgabíró, Szabó Ignác belügyminiszteri osztálytanácsos fia, ki önkézzel vetett véget életének.

NENDWICHNE, szül. Blázy Johanna, a késmárki négyesület és gyermekkert-egyesület sok éven át volt elnöknője Késmárkon 84 éves korában. Bartha János dr. tábornok-törzsorvos és Imling Konrad dr. itélőtábla tanácselnök anyósukat gyászolják az elhunytban. — ÖZV. PAWLOWSKINÉ, szül. Winkler Mária 71 éves korában Kismártonban. — ÖZV. NEUMANN ZSIGMONDNÉ Dunakeszen 84 éves korában s Péczelen temették el. Neményi Ambrus országgyűlési képviselő, Neményi Imre kultuszminiszteri osztálytanácsos és Neményi Dezső, a fiúmei közlaj-finomító igazgatója édes anyjukat gyászolják az elhunytban. — NOVOTNY FERENCZ, szül. Pleiner Jozsefné, 47 éves korában Bótrágy községben.

Szerkesztői üzenetek.

Pécs, K. E. A 19-ik század elején, a mostanihoz képest, még igen kevés közzévet használtak. Így pl. az angol közzébányászat oly csekély volt, hogy azzal egy mostani londoni külúros szükségletét sem lehetne fedezni.

Vinga, M. R. Krisztus idejében Jeruzsálemben a zsidók voltak többségben, de laktak ott kisebb számmal rómaiak és görögök is, kik a maguk pogány vallását követték. Ezenkívül arab törzshöz tartozó népek is tartózkodtak a városban, a kik, — valamint a zsidók egy része is — bálvány-imádók voltak; főképp a Bál nevű nap-istent tisztelték. Ezen időtábjában a régi zsidó, vagyis héber nyelv, kihálóban volt s a köznép már leginkább az arám nyelvet beszélte, mely azóta szinte kiveszett. A többire névze eligazodhatik, ha a bibliában az evangyelisták iratait elolvassa.

Gödöllő, K. J. A kérdézet sorjegyét közlő csupán a 00546 sor 25. számú osztrák vörös-kereszt sorjegy huzatolt ki 26 koronával a törlesztési huzáson. A sorjegy szelvénye azért tovább jászik a négyobb nyere-ményekre.

Eperjes, P. V. Olyanféle intézet nálunk nincs. Pécs, F. S. Műkedvelő előadásokra való kis darabot a «Műkedvelők színháza» című vállalatból lehetne kikeresni. A vállalat egyes füzetei minden könyvkereskedés utján kaphatók.

A jobb haza. (Hermans F.) Megkaptuk s a közlő-dők közé soroztuk.

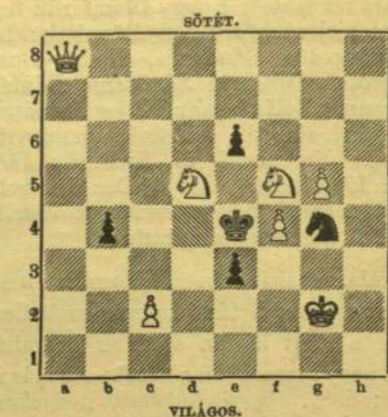
Emlék. Elbeszélés. Nagyon is kitaposott ósvényen jár. Az efféle történetet több-kevesebb változattal ezerszer halljuk. Ha legalább jól meg volna írva! Azonkívül nagyon hosszú lére van eresztve és unalmas.

Nem közzélhetők: Heródes. Minden költői tulajdon-ság nélküli, krónikás elbeszélés a bibliai történet-nek, melynek szépségét kár volt így profanizálni. — Mi a szerelm. Teljesen ártéktelen. — Miért vagy oly. Népda! akarna lenni, de nincs benne költé-szet. — Uyen a világ. A szatirához éleesebb szem, elmésebb előadás kell. — Be világos. Merő szóvirág,

a népies költészet túlos-túl alkotott frázisai. — Emlékkönyvbe. Merengés. Konvenzionális szólamok, fesszes, erőltetett verselés. — Sárgult levél. Mese. De szerelnek stb. A költői sikerhez nem elég, ha az ember összeszedte egy csomó útszéli képet, hasonla-tot s jól-roszul rimekbe fűzi. — Högija megértenet. Lapos, üres rimpezés.

SAKKJÁTÉK.

2260. számú feladvány. Slater G. J.-tól.



Világos indál s a harmadik lépésre matot mond.

A 2243. számú feladvány megfejtése Ernst J.-tól.

Table with chess solutions for problems 2243 and 2244, showing moves for White and Black.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Liptóvárt: Hoffbauer Antal. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.



A «Vasárnapi Ujság» 2. számában megjelent kép-talány megfejtése: Párosával él a madár az ágon.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Az Első Leánykiképzési Egyesület m. sz. (Leány- és fiú-biztosító intézet), 1902. évi január hóban 1212 jutalék-rész irattott be és nésszjutalékok fejében 28014 K 38 fill. fizetett ki.

Advertisement for 'Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet' (Hair Regenerator) by Zoltán Béla.

Advertisement for 'Kiárusítás 50%-al olcsóbb mint bárhol, függőlámpákban' (Sale of hanging lamps) by Ortner Rezső and Tsapoczellánfestő-iptelep.

Advertisement for 'HOGY KARCSUVA' (How to get a waist) by Heckenast Gusztáv.

Advertisement for musical instruments (zongorák, pianók és harmoniumok) by Heckenast Gusztáv.

Advertisement for 'Pályázati hirdetés' (Competition notice) regarding a pharmacy license.

Advertisement for 'Rozsnyay Máttyás chininczukorkája' (Rozsnyay's chininquinine) by Rozsnyay Máttyás.

Advertisement for 'Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár RENDES KÖZGYÜLÉSÉT' (Annual meeting of the Budapest Savings Bank).

Advertisement for 'TÁRGYSOROZAT' (List of items) for the Budapest Savings Bank.

Advertisement for 'KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER' (Excellent tonic) by Vas-Somatos.

Advertisement for 'Bereghy József' (Bereghy József) pharmacy.

Advertisement for 'Leichner-féle zsir-arczpor' (Leichner's face powder) by Leichner L.

Advertisement for 'BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK' (Budapest factories and companies) including Knuth Károly.

Advertisement for 'ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR' (First Hungarian Glassworks) by Bereghy József.

Advertisement for 'Parádi üvegyár raktára GÖRÖG ISTVÁN' (Paradi glassworks warehouse) by Görög István.

Advertisement for 'WACHTL ÉS TÁRSA' (Wachtel and company) by Wachtel and company.

Advertisement for 'DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára' (David Karoly and company) by David Karoly.

Advertisement for 'KOTSCHY ERICH' (Kotschy Erich) by Kotschy Erich.

**Miként lehet szép női kebelt elérni.**

A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlóan. Ennekövé a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kísérlethető, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteit erősítik, a vállak csonttöréseit elsimítják és a kebel idősebbkorban egyáltalában diszkrét természetűt kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a tápláléknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a mellőjén megállapodnak. Az egyik szer elért eredmény rendszerint minden különös ápolás nélkül megmarad.

**Ratió-féle PILULES ORIENTALES** elevenítő hatású által azonosítást többé lesz az arczbőr, szépsége az arcvonások és megújítja a nő egész lényét.

E pilulákat mindenképpen beveheti; a fejlődésben levő fiatal leány ép úgy, mint a teljesen kifejlődött asszony. Teljesen semmi esetre sem lehetnek a legkevésbére az egészségre ártalmasak. (Törvényesen védve.)

A körülbelül két hónapig tartó gyógyfolyamat **könnyű betartani, a megszokott életmód, legcsepebb változtatás nélkül**. Ára egy doboznak használati utasítással együtt K 6-45, utánvetél K 6-75 (Széküldés utóiratás mellett). Mindazon dobozok visszautasítandók, melyeken a gyáros bélyege nincs és melyeken nem áll a következő lakáscím: **J. RATIE, Pharmacieen, 5. Passage Verdau, Paris.** Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, **Török József** gyógyszer. Király-u. 12.

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a

**VELOUTINE**

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE

**CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,**

PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

**SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL**

kiünö helyreállító szer **gyengék, vérszegénység és lábbadozók** számára. Ajánlja és használja orvosi kiünösegéktől. 1200-nál több orvosi elismeréssel.

**Kitűnő íz.**

Kitűnőve több arany és ezüst éremmel.

Árak: 1/2 literes üveg K 2.40, 1 literes üveg K 4.40.

Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

**FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,**

férfidivat raktára

Kossuth Lajos-u. 18. és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapokat, jó szabású férfi-íngyek, nyakkendők, keztyűk és választékos. Árjegyzék.

A világ legjobb Sám-fájának párja 1.50 kr.

**GERMANDRÉE** PORHANTÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Francia szabadság. A szépség titka, ideális illattal fellelőül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és üde színt ad.

1900. évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM**

**MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.**

Kapható Török József gyógyszerárban Budapestben.

**SEIDEL és NAUMANN-féle** golyó-osapágyas **IDEAL** írógép

decimal tabulátorral.

Vezérképviselet Ausztria-Magyarországra részére:

**HGH. SCHOTT és DONNATH**

Wien, III/S. Heumarkt 9.

Budapesti képviselő: **SZENÁSY BÉLA** papíráruház

IV., Ferenciek-tere 9. 9309

**PEMETEFÜZÜKORKA**

rekedtség köhögés és hurut ellen.

ÁRA 60 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

A legjobb száji- és fogápoló-szerek.

**STOMATIN** - Fogpor (üvegdozókban) - Szájvíz (Cachou) szájdiszinficáló, százszer, elegáns, kis zsebuvegesében ára: 70 fillér.

**Fogkrém** (tubusban). Ára: 70 fillér.

Hóni gyártmány, kapható mindenütt. Előre beküldő 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a **STOMATIN GYÁR, ZOMBORBAN.**

**Kormánybiztos.**

Technikum-Alteneburg S.-A. Gépészet, elektrotechnika és vezérgyészeti számára. 9008

Tanműhely. - Műsor bérmentve.

1902 február. **302. sz.** 1902 február.

**BUDAPESTI SZEMLE**

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti **GYULAI PÁL.**

TARTALOM:

Hűsz év Horvátország történetéből. - H. Ö. - Az agrár kérdések és mozgalmak. (II.) - Németh Józseftől.

Barabás Miklós emlékiratai. (II.) - Közl. Kézdi Kovács László.

Halket Péter közgazdona este Moshonalandban. Elbeszélés. (II.) Schreiner Olivia után, angolból. - H. R. J. től.

Seredy Gábor. Regény. (I.) - Ifj. Korányi Frigyesztől.

Költemények: Húny remény. - Léva Józseftől. - Ha kétág... - Lecky Edw. W. után, angolból. - Szász Károlytól.

Ördög Róbert. - Heinrich Gusztávtól.

Ertesítő: Farkas Jenő munkái. - vs. - la. - Farkas Jenő: Versek. Hezenegh Jenő: Marion. Költemények. - o. - Pötölk-társaság. - I. - Felhívás a m. t. Akadémia könyvkiadó vállalatára. - Uj magyar könyvek.

Megjelen évente 12-szer, 10 ívnyi havi fizetékben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 24 korona félre 12 kor.

**Franklin-Társulat** magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapestben.

Magyar királyi államvasutak. 1429. szám.

Pályázati hirdetés.

A f. évben mintegy 1240 m<sup>3</sup> mozdonyüzemelésre szükséges kemény vagy puhafa hulladék esetleg dorongfa szállítást biztosítani ohajjuk, miert is ennek szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk. Az ajánlatok egy korán magyar okmánybéllyel ellátva, lepecsételve ezen kúlé felirattal: „Ajánlat kemény vagy puhafa hulladék esetleg dorongfa szállítására 1429/902. számhoz f. évi február hó 20-án déli 12 óráig üzletelésétőségünkkel (VI., Teréz-kört 62., I. em. 5. sz.) a bánatpénz pedig, mely az ajánlott mennyiség értékének körülbelül 5%-a legyen, ugyancott a gyűjtőpénztárnál f. évi február hó 19-én déli 12 óráig teendő le. A szállítás bérmentve a m. kir. államvasutak valamely állomására, lehetőleg a bpest-balparti üzletelésétőség vonalának valamely állomására a m. kir. államvasutaknál érvényben levő 122:91/92 sz. általános, valamint a tűzfára vonatkozó 65465/92. számú különleges feltételek értelmében f. évi március havától kezdve f. é. december hó végéig arányos havi részletekben eszközöndő. A puhafa, illetve keményfa hulladék (földeska) 50 cm hozandó darabokban szállítandó. A szállítás után érlelve hozandó összegből egy tízed százalék a nyugdíjnyújtás nem jogosítottak alapja javára levonásba hozatik. Az üzletből folyó bélyegilleték az 1881. évi XXVI. t. c. 10 §. értelmében rovatik le. Később beérkezett ajánlatok, vagy olyanok, a melyekben a megkívánt bánatpénz le nem tétetik, figyelembe nem vétetnek.

Az üzletelésétőség.

Hölgyeknek!

**Hona-crème.**

Legújabb és orvosi szakteltek által is elismert, biztos hatású és arcosszító szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után vakító fehérré, ülévé teszi az arczbört.

Figyelemestetés! Készítmény nagy közkeveltsége miatt mely a doboz alján alírással meg van látva. 1 fillér Hona-crème 1 kor. 1 drb Hona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Szétküldési raktár: Alexander János gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főraktárak: Török-féle gyógyszerár Király-utca 12. és Andrássy-út 29., Kerpel-féle gyógyszerár Lipót-kört 28. szám és Thalmyer és Seitz uraknál.

**Császárfürdő**

BUDAPESTEN 9018

téli és nyári gyógyhely.

Előrangú. E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel, pompás ásványvíz uszodával, ká- és kádafürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve

**KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor**

Kwizda féle Korneuburgi marha táppor

Értelmű szerlovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legjobban ismételten használt és legbiztosabb táppor - hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejlőképeségének fokozására, csonttöréseknél. - 1/2 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1/2 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferenc János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár lejedelmi sdvart szállító, kerületi gyógyszerár, Kornoburg, Bécs mellett.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszerár, Király-utca 12 és Andrássy-út 26.



**VASÁRNAPI UJSÁG**

7. SZÁM. 1902. BUDAPEST, FEBRUÁR 16. 49. ÉVFOLYAM.

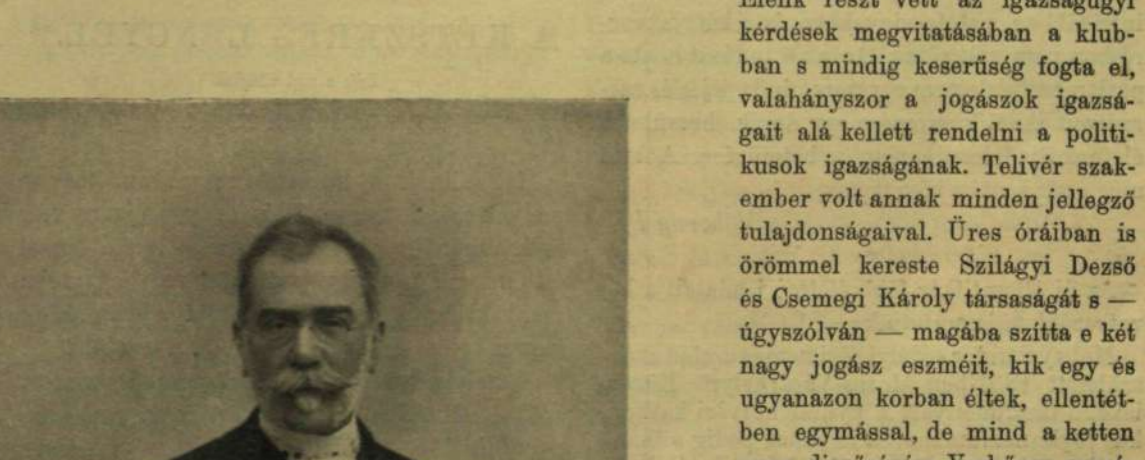
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával együtt) egész évre 24 korona félre 12 \* Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona félre 8 \* A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) egész évre 10 korona félre 5 \* KÜLFÖLDI előfizetőknek a postai illetékekkel megfizetendő utalványt is csatolandó.

**MOHAY SÁNDOR,**

AZ IGAZSÁGÜGYMINISZTERIUM ÚJ ÁLLAMTITKÁRA.

Parlament rendszer világában háromféle emelkedés van. A legrohamosabb út a magasba a gyorsirók szerűzám keresztül vezet; a legbiztosabb érvényesülés így történik. A második mód, hogy az embert sokáig lássák a közügyek mezéjén; a nagyk elpotyognak mellőle (részint a halál szedi el őket, részint elkopnak a felhasználás által). A tekintélynek bizonyos patinája fogja be az illetőt. Nincs rá semmi ok, hogy tekintélyes legyen (csak az, hogy régen van itt), de arra sincs semmi ok, hogy ne legyen tekintélyes. Az úgynevezett «sovány epochákban» sok ember jut fel így nagy polczokra.

A harmadik út, a zajtalan munka a bizottságokban. Érdeklődni a dolgok iránt, tanulmányozni azokat s lendíteni rajtuk a tapsok reménye nélkül, inkább csak a kötelességerzet, mint a feltűnési vágy és a díszőség kedvéért. A harmadik út görnyögős és lassú. A hírnév föl nem kapja sasszárnyaira a csendes munkást, legfeljebb egy-két szemtanúi hólingat a fejével: «ejnye, de értelmes ember ez», aztán megint tovább-tovább minden alkalommal lép egyet előre, meghódít valakit és valóságos morzsákból rakja össze azt a piedestált, a melyen végre kimagaslik társai közül.



Mohay Sándor ezen az utóbbi módon lett a parlament egyik tekintélyes alakjává, a kit most az igazságügyi miniszterium államtitkári székére nevezett ki a király.

Mikor Mohay Sándort 1886-ban Lukács Bélának vasuti elnökigazgatóvá kinevezése után Gyula-Fehérvár képviselőjének küldte fel, senki sem sejtette a szerény vidéki ügyvédet s az akkor még kedélyes «régi világ»-ban eleinte azért lett nevezetes, mert feltűnően hasonlított Krajsnik Ferenc-

hez. Élezciklapok és az akkor Mikszáth nyomán divatos országgyűlési karcolatok ebből szóték-fonták a tréfáikat.

A fiatal képviselő (akkor még csak 35 éves volt) soha se tartozott az úgynevezett «mezei hadak» közé, kik voltaképpen a Waggon-Lits étkezőjében töltik le parlamenti pályájukat örökös úton haza és hazulról. Azon kevesek közé tartozott, a kik komolyan veszik ezt az állást s összes idejüket és érdeklődésüket a parlament tárgyalásai kötvén le, a csekélynek látszó feladatokat is körültekintő gondnal, nagy szorgalommal és lelkiismeretességgel végzik.

Eleinte a mentelmi és összeférhetelenségi bizottságnak volt tagja és előadója, de már ebben a minőségben is erős jogi tudása tűnt fel. Egész lelkevel csüngött a jogi életen. Élénk részt vett az igazságügyi kérdések megvitatásában a klubban s mindig keserűleg fogta el, valahányszor a jogászok igazságait alá kellett rendelni a politikuskok igazságának. Telivér szakember volt annak minden jellegző tulajdonságaival. Üres óráiban is örömmel kereste Szilágyi Dezső és Csemegi Károly társaságát s — úgy szólván — magába szítta a két nagy jogász eszméit, kik egy és ugyanazon korban éltek, ellentétben egymással, de mind a ketten nagy dícsőségére Verböczy országának.

Mohay törekeny, szikár alak, inkább középtermetű, mint magas. Hosszú betegeskedés viselte meg testét, de szellemét épen ez erősítette meg. Mert mint az előző nemzedék sok nagy műveltségű emberét a börtön tette jeleseké, a betegeskedő Mohay ki nem mozdulhatván szobájából, tanulmányoknak szentelte idejét, megismervén az európai jogéletet és irodalmat oly alaposan, mint kivüle kevesen az élők közül. De Mohayt nem csak az orvosok nevelték nagy jogászsá, hanem az élet is, mert mint gyakorló ügyvéd soha sem szűnt meg azzal kapcsolatban lenni.

Most ötvenegy éves, hajában már mutatkoznak a fehér szálak, de szelleme most a legfrissebb. Mint szónok sem jelentéktelen, tartalmas, egyszerű, világos és logikus. A rabulisztikának nem embere s abban, a mit mond, nincs semmi zűrzavar, a mi pedig a szak tudósokkal mintegy vele jár. Erős

Erdélyi fényképe után. MOHAY SÁNDOR.